

הלכות שקלים פרק ג' - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון הלכות שקלים, פרק ג' — רמב"ם

איבערבליק פון פרק ג'

פרק ג' באהאנדלט פראטי דינים ביים געבן די מחצית השקל. דריי הויפט-נושאים: (1) דינים פון קלבון — דער צוגאב וואס מען געבט ביים אויפטוישן; (2) דינים ווען שקלים ווערן פארלוירן — ווער איז שולדיג נאכאמאל צו געבן; (3) וואס טוט מען ווען מען האט מפריש געווען מער געלט ווי נויטיג פאר מחצית השקל, אדער פון פסול'ע מקורות.

הלכה א' — דער דין קלבון

א) דער עיקר דין קלבון

רמב"ם'ס ווערטער: "חצי השקלים הכל צריכין להם... כל הנותן הולך אצל השולחני ומצרף שקל בשני חציין... יתן לו תוספת על השקל, ותוספת זו נקרא קלבון."

פשוט: ווייל אלע דארפן מחצית השקל אין חודש אדר, איז דער נאכפראגע גרויס און ס'איז שווער צו טרעפן מחצית השקל מטבעות. מענטשן גייען צום שולחני (וועקסלער) מיט א גאנצע שקל, און ער טוישט עס אויף צוויי מחצית השקל. דער פרייז פון אויפטוישן קאסט עקסטערע — דעם צוגאב רופט מען קלבון. דער נותן מוז עס באצאלן, כדי הקדש זאל נישט האבן קיין הפסד.

חידושים און הסברים:

1. **פארגלייך צו מאדערנע צייטן:** דער מצב ווערט פארגליכן צו ערב פורים ווען באנקען ווערן ליידיג פון קליינע שיינס — אזוי אויך אין בית המקדש צייטן איז געווען שווער צו טרעפן מחצית השקל מטבעות.

2. **פארוואס דער נותן באצאלט, נישט הקדש:** דער עיקר יסוד איז אז מען וויל נישט אז הקדש זאל טראגן קיין שום קאסט פון דער אויפטוישונג. דער שולחני דארף דאך מאכן פרנסה, און די קאסט מוז ווערן געקאווערט פון דעם נותן.

3. **קשיא פון דער פריערדיגער הוספה פון חכמים:** מיר האבן דאך פריער געלערנט (אין פרק א'-ב') אז חכמים האבן מוסיף געווען אביסל אויף דער מחצית השקל — וואלט דאס נישט שוין געקאווערט דעם קאסט? **תירוץ:** יענע הוספה איז שוין געווארן דער נייער שיעור מחצית השקל גופא, ממילא מוז מען נאך באזונדער קאווערן דעם אויפטוישן-קאסט.

4. **[דיגעסעיע: פראקטישע מוסר-השכל פאר צדקה:]** ווען מענטשן באקלאגן זיך אז צדקה-זאמלער נעמען א חלק פאר זייערע הוצאות (דרייווער, קרעדיט קארד פראסעסינג, א.א.וו.), קען מען לערנען פון דעם קלבון אז דער נותן דארף אויך קאווערן די עקסטערע עקספענסעס, נישט נאר דעם עיקר צדקה.

5. **צוויי טעמים פאר קלבון (פון רש"י):** (א) צו קאווערן דעם קאסט פון דעם שולחני; (ב) **רש"י'ס טעם** — א חשש אז דער מחצית השקל מטבע איז אפשר נישט פולמאכטיג (אביסל אראפגעקראצט), און דער קלבון דעקט דעם מעגליכן חסרון.

ב) צוויי מענטשן וואס געבן צוזאמען א שקל

רמב"ם'ס ווערטער: "שנים שנתנו שקל — חייבין בקלבון."

פשוט: צוויי מענטשן וואס געבן צוזאמען איין גאנצע שקל (יעדער איינער'ס חלק איז א מחצית השקל) זענען אויך חייב אין קלבון.

חידושים און הסברים:

1. **קשיא — פארוואס קלבון ווען מ'דארף נישט אויפטוישן?** אויב צוויי מענטשן ברענגען צוזאמען א גאנצע שקל, איז דאך נישטא קיין אויפטוישן-קאסט — פארוואס זענען זיי חייב בקלבון? דער רמב"ם שרייבט "לפיכך" אבער עס פאסט נישט ממש אלס "לפיכך" פון דעם פריערדיגן טעם.

2. **ערשטער תירוץ — צו פארמיידן אויסנוצן דעם סיסטעם:** אויב מ'וואלט ערלויבט צוויי מענטשן צו געבן צוזאמען אן קלבון, וואלט יעדער זיך צוזאמגענומען מיט א שכן כדי צו ראטעווען דעם קלבון. דאס וואלט געפירט צו א נייעם פראבלעם — דער גאנצע שקל וואלט אויך געווארן שווער צו טרעפן.

3. **צווייטער תירוץ — קלבון איז שוין א פיקסירטער דין:** איינמאל חכמים האבן תקנה'ט דעם קלבון, איז עס שוין געבליבן א כללדיגער חיוב אויף יעדן נותן, אפילו ווען דער פראקטישער טעם איז נישט פארהאנדן.

4. **שאלה — איין קלבון אדער צוויי?** "חייבין בקלבון" — מיינט עס איין קלבון פאר ביידע צוזאמען, אדער צוויי קלבונות (איינס פאר יעדן)? עס בלייבט בצריך עיון, אבער "חייבין" (לשון רבים) משמע אז יעדער איינער באזונדער איז מחויב, וואס וואלט געמיינט צוויי קלבונות.

ג) פטורים פון קלבון

רמב"ם'ס ווערטער: "כל מי שאינו חייב בשקלים, כגון נשים ועבדים — פטורים מן הקלבון."

פשוט: ווער עס איז נישט מחויב אין מחצית השקל (נשים, עבדים) אבער געבט פרייוויליג, איז פטור פון קלבון.

חידושים און הסברים:

1. **הסבר פון דעם פטור:** ביי א פרוי וואס נעמט אויף זיך דעם חיוב, מוז זי געבן א פולע מחצית השקל. אבער דער קלבון איז א באזונדערער חיוב וואס חכמים האבן נאר ארויפגעלייגט אויף די וואס זענען מחויב מעיקר הדין. ווייל זי איז נישט מחויב, און ס'קאסט נישט הקדש עקסטערע, איז זי פטור.

2. **דאס גיט א הסבר צוריק אויף דער פריערדיגער הלכה:** איינמאל מ'זעט אז דער פטור איז ווייל מ'איז נישט מחויב, פארשטייט מען פארוואס ביי צוויי חייבים וואס געבן צוזאמען איז מען יא חייב — ווייל דער חיוב קלבון ליגט אויף דער פערזאן, נישט אויף דער טראנזאקציע.

ד) איש שנתן שקל על אשתו / כהנים

רמב"ם'ס ווערטער: "אחד חייב ואחד פטור ונתן החייב על הפטור, כגון איש [על אשתו] — פטור מן הקלבון." "וכן הכהנים פטורים מן הקלבון." "השוקל על יד הכהן — פטור מן הקלבון."

פשוט: ווען א מחויב געבט א שקל פאר זיך און פאר א פטור'ן (ווי זיין ווייב), איז ער פטור פון קלבון. כהנים, וואס האבן געהאלטן אז זיי זענען נישט מחויב, זענען אויך פטור. און ווער עס געבט פאר א כהן איז אויך פטור.

חידושים און הסברים:

1. **"פטור מן הקלבון" — אינגאנצן אדער נאר פון דעם צווייטן?** ווען א מאן געבט א שקל פאר זיך און זיין ווייב, איז ער פטור נאר פון דער ווייב'ס קלבון (אבער חייב פאר זיין אייגענעם), אדער פטור אינגאנצן? דער רמב"ם שרייבט סתם "פטור מן הקלבון" (נישט "פטור מן הקלבון השני"), וואס משמע אינגאנצן פטור.

2. **ביי "השוקל על יד הכהן":** ווען איינער געבט א גאנצע שקל פאר זיך און פאר א כהן, האט ער שוין ממילא געגעבן מער ווי ער דארף (א גאנצע

פשט: ברידער-שותפים וואס האבן בהמות און געלט צוזאמען: אויב זיי האבן שוין צעטיילט די געלט (אבער נישט די בהמות), זענען זיי חייב בקלבון — ווייל אין געלט זענען זיי שוין צוויי עקסטערע מענטשן. אבער אויב זיי האבן נאר צעטיילט די בהמות אבער נישט די געלט — פטור פון קלבון, ווייל די געלט איז נאך צוזאמען.

חידושים:

- מ'זאגט נישט "הואיל והן עומדין לחלוקה" — אז ווייל זיי האבן שוין אנגעהויבן דעם פראצעס פון צעטיילן (ביי בהמות), זאל מען עס אנקוקן ווי שוין צעטיילט אויך ביי געלט. ניין — כל זמן די געלט איז נאך פאקטיש צוזאמען, איז עס נאך שותפות-געלט.

הלכה ו' — איינער וואס געבט א גאנצע שקל און נעמט צוריק טשענדזש רמב"ם'ס ווערטער: "הנותן שקל להקדש כדי שיחשב לו מחצית השקל שחייב בה, ויטול מחצית שקל מן המעות הנקבות מן החצאין — חייב שתי קלבונות."

פשט: איינער וואס געבט א גאנצע שקל און בעט צוריק א האלבע שקל אלס טשענדזש, דארף צאלן צוויי קלבונות: איינס פאר דער האלבע שקל וואס ער געבט (ווייל דער שולחני דארף עס אויסטוישן), און איינס פאר דער האלבע שקל וואס ער באקומט צוריק (ווייל הקדש/שולחני האט אן עקספענס צו געבן אים טשענדזש).

חידושים:

- ביידע זייטן פון דער טראנזאקציע — סיי וואס ער קויפט א מחצית השקל צו געבן, סיי וואס ער קויפט א מחצית השקל וואס ער נעמט פאר זיך — קאסטן יעדע באזונדער א קלבון.

שיעור הקלבון

רמב"ם'ס ווערטער: "כמה הוא שיעור הקלבון? בזמן שהיה נוטה ממחצית לשקל שני דינרים, היה הקלבון חצי מעה שהיא אחד משנים עשר בדינר. ומעולם לא נתנו קלבון פחות מזה."

פשט: ווען א מחצית השקל איז געווען גלייך צו צוויי דינרים, איז דער קלבון געווען א חצי מעה (1/12 פון א דינר). קיינמאל איז מען נישט געגאנגען ווייניגער ווי דעם, אבער מער — יא.

חידושים:

- ווען דער שקל איז געווארן טייערער (ווי דער רמב"ם האט פריער געלערנט אז א שקל קען ווערן ביז פיר דינר), וואקסט דער קלבון פראפארציאנעל. דער קלבון איז אלזא א פראצענט פון דער וואלו, נישט א פיקסטע סומע (אויסער דעם מינימום).

וואס טוט מען מיט די קלבונות

רמב"ם'ס ווערטער: "הקלבונות אינו כשקלים... מניחין אותם השולחנים בפני עצמם עד שיצטרכו מן ההקדש."

פשט: די קלבונות גייען נישט אריין אין דער שקלים-פושקע. די שולחנים לייגן עס אוועק באזונדער ביז הקדש דארף עס נוצן.

חידושים:

1. **קשיא:** פריער האט זיך אויסגעוויזן אז דער קלבון איז געגאנגען צו באצאלן דעם שולחני פאר זיין ארבעט (עקסטשענדזש-קאסטן). אבער דא זעט מען אז דער שולחני באקומט עס נישט — עס גייט צו הקדש.

2. **מחלוקת אין ירושלמי וואס מ'טוט מיט די קלבונות:**

- **ר' מאיר:** עס גייט אריין אין תרומת הלשכה (אבער באזונדער, נישט צוזאמען מיט די שקלים).

- **ר' אלעזר:** מ'קויפט דערפון קרבנות נדבה ווען עס פעלן קרבנות.

שקל אנשטאט א האלבע), סאו דער עקסטערע האלב דעקט שוין מער ווי א קלבון.

(ה) נותן שקל על עני / שכן / בן עיר

רמב"ם'ס ווערטער: "הנותן שקל עליו ועל עני, או על שכנו, או על בן עירו — אם נתן במתנה, פטור מן הקלבון... ואם נתן להם דרך הלואה עד שיחזירו לו — חייב בקלבון."

פשט: ווער עס געבט א שקל פאר זיך און פאר אן עני (אדער שכן/בן עיר) **במתנה** — איז פטור פון קלבון, ווייל ער האט צוגעגעבן מער ווי נויטיג. אבער אויב ער האט עס געגעבן **בתורת הלואה** (דער עני וועט אים צוריקצאלן), איז ער חייב בקלבון.

חידושים און הסברים:

1. **סברא פון מתנה:** ווען ער געבט במתנה, האט ער שוין צוגעלייגט א גאנצע מחצית השקל עקסטערע — דאס איז מער ווי גענוג צו קאווערן דעם קלבון. "שהרי נתן חצי שקל ומתנה כדי להרבות בשקלים."

2. **סברא פון הלואה:** ביי הלואה איז ער בעצם ווי צוויי באזונדערע נותנים וואס געבן צוזאמען — ער וועט באקומען צוריק דעם געלט, סאו ער האט נישט געגעבן קיין עקסטערע. ממילא איז ער חייב בקלבון ווי "שנים שנתנו שקל."

3. **שטיקל חידוש:** אפילו ביי הלואה טוט ער דאך א טובה — ער העלפט דעם עני צו מקיים זיין דעם מצוה ווען ער האט נישט קיין געלט. מ'וואלט געקענט מיינען אז מ'זאל אים פטור'ן פון קלבון אלס א שכר פאר זיין טובה. דאך זאגט דער רמב"ם אז ער איז חייב.

הלכה ד'-ה' — שותפים און אחים שותפים

(א) שותפים וואס געבן פון שותפות-געלט

רמב"ם'ס ווערטער: "במה דברים אמורים בשותפים שנתנו במעות השותפות ונשתנה..."

פשט: דער רמב"ם חילק'ט צווישן צוויי סארטן שותפות: (א) צוויי מענטשן וואס לייגן אריין יעדער זיין אייגענע געלט אין א שותפות — דארט איז יעדער דאלער נאך אידענטיפיצירבאר אלס "זיינער" און "זיינער", און דעריבער איז עס ווי צוויי מענטשן וואס געבן צוזאמען (חייב בקלבון). (ב) ווען די געלט איז שוין אמת'ע שותפות-געלט — רווחים פון דער ביזנעס, וואו דער אריגינעלער אינוועסטמענט איז שוין נישטא און דאס איז נייע געלט וואס באלאנגט צו דער "קאמפאני" — דארט איז מען פטור פון קלבון, ווייל עס איז איין ענטיטי וואס געבט.

חידושים:

1. **דער חילוק:** ביי שותפות-געלט (רווחים) איז דער דאלער נישט מער צוצושרייבן צו איין שותף — עס איז ממש געמישטע געלט. אבער ווען יעדער האט נאר אריינגעלייגט זיין טויזנט דאלער און מ'נעמט פון דער קאסע, איז עס נאך "א דאלער פון אים און א דאלער פון אים."

2. **דער ראב"ד חולק:** דער ראב"ד קוקט אן אז שותפים זענען אייביג ווי צוויי עקסטערע מענטשן, אפילו ווען זיי נעמען פון שותפות-געלט. דעריבער איז דער ראב"ד גורם "האחין השותפין" (ברידער וואס זענען שותפים), וואו דארט איז עס ממש צוזאמענגעמישטע געלט פון ירושה, און נאר דארט איז מען פטור.

(ב) אחים שותפים וואס האבן זיך טיילוויי צעטיילט

רמב"ם'ס ווערטער: "האחין השותפין שהיו להם בהמה וכספים, וחלקו בכספים — חייבין בקלבון, אף על פי שלא חלקו בהמה. אבל חלקו בהמה ולא חלקו הכספים — פטורין מן הקלבון עד שיחלקו הכספים. ואין אומרים הואיל והן עומדין לחלוקה..."

גזברין, און בני העיר זענען פטור. פארוואס? ווייל דער תורם תורם אויף עתיד ליגבות — מ'האט שוין מקריב געווען קרבנות אויף זייער חשבון. די בני העיר האבן געטון דאס ריכטיגע — זיי האבן באצאלט פאר א שומר שער, וואס איז חייב אויף גניבה ואבידה. אז ס'האט זיך געמאכט אן אונס (וואס איז נישט מצוי), האבן זיי קיין שולד נישט. אויב דער אונס איז געשען פאר דער תרומה — דער שליח שווערט צו די אנשי העיר, און זיי דארפן באצאלן נאכאמאל, ווייל מ'האט נאך נישט תורם געווען אויף זייער חשבון.

3. ווען ליסטים גיבן צוריק: אויך דער זעלבער דין — אלו ואלו לשקלים, מ'קען נישט נוצן פאר נעקסטע יאר. די צווייטע שקלים גייען פאר שקלי השנה שעברה.

4. מחלוקת וואס הייסט "שקלים ראשונים" און "שקלים אחרונים":

- יש מי שאומר: "שקלים ראשונים" מיינט די ערשטע שקלים וואס מ'האט אריגינעל געגעבן (ווייל דאס איז דער עיקר).

- יש מי שאומר: פונקט פארקערט — "שקלים ראשונים" מיינט די צווייטע שקלים וואס זענען ערשט אנגעקומען צו די גזברין, ווייל די ערשטע וואלטן נישט אנגעקומען.

הלכה י' — שליח וואס שקל'ט אויף זיך אליין

רמב"ם'ס ווערטער: "הנותן חצי שקל לחבירו לשקול על ידו, והלך ושקל על ידי עצמו" — דער שליח האט גענומען דעם שקל און אנשטאט געבן עס פאר דעם משלח, האט ער עס געגעבן פאר זיך אליין, כדי שלא ימשכנוהו (ער זאל נישט באקומען א משכון). "אם נתרמה התרומה — מעל השוקל" — דער שליח איז עובר אויף מעילה.

פשט: ווען דער שליח גנב'עט דעם שקל פאר זיך, און מ'האט שוין תורם געווען די תרומת הלשכה, איז ער חייב מעילה (קרן וחומש און קרבן מעילה אויב בשוגג).

חידושים:

1. פארוואס מעילה? דער שקל איז שוין ברשות הקדש ווייל מ'האט שוין תורם אויף עתיד ליגבות — די תרומת הלשכה איז תורם אויף אלע שקלים וואס וועלן נאך אנקומען. ממילא האט הקדש שוין "אויסגעגעבן" קרבנות אויפ'ן חשבון פון דעם שקל, אפילו פאר ער איז פיזיש אנגעקומען.

2. גרויסער חידוש — תרומה מאכט עס הקדש: דער שליח האט נישט גע'גנב'עט פון הקדש דירעקט — ער האט גע'גנב'עט פון זיין חבר. אבער וויבאלד די תרומת הלשכה האט שוין מקדיש געווען אויף עתיד ליגבות, איז דער שקל שוין הקדש-געלט, און דער גנב איז מועל בהקדש. דאס איז א חידוש אז די תרומה מאכט הקדש אפילו אויף געלט וואס איז נאך נישט פיזיש אנגעקומען.

3. דיסקוסיע וועגן ווען ווערט עס הקדש: עס איז דיסקוטירט געווארן צי דער שקל ווערט הקדש בשעת דער אייגנטימער איז עס מפריש, צי בשעת עס קומט אן צו די גזבר (נפל ליד הגזבר), צי בשעת די תרומה. דער רמב"ם'ס שיטה זעט אויס אז די תרומה מאכט עפעס — עס איז א ספעציעלער דין אז תרומת הלשכה מקדיש אפילו אויף דאס וואס איז עומד לבוא.

4. וואס איז די "הנאה" פאר מעילה? די עצם מצות מחצית השקל אליין איז א מצוה, און מצוות לאו ליהנות ניתנו — א מצוה איז נישט קיין הנאה. אבער דאס וואס דער שליח האט זיך געשפארט פון ממושכן ווערן — אז מ'זאל נישט צונעמען זיינע ווערדפולע זאכן — דאס איז א ריעלע הנאה, און דאס איז די מעילה. ער האט הנאה געהאט פון הקדש-געלט דורך דעם וואס ער האט אויסגעמיטן דעם משכון.

הלכה י' (המשך) — גזול מחצית השקל פון חבירו

- ר' שמעון בן עזאי: מ'האט דערפון באצאלט פאר די גאלדענע שיכטן אויפ'ן מזבח.

- בן עזאי (אנדערע שיטה): די געלט גייט צו די שולחנים צו קאווערן זייער הוצאות.

3. ר' חיים קניבסקי טענה'ט אז דער רמב"ם פסק'נט בכוונה נישט צווישן די שיטות, ווייל אפשר איז עס גארנישט קיין מחלוקת — עס ווענדט זיך יעדעס יאר וואס מ'דארף, נוצט מען עס דערפאר. געלט איז געלט.

4. וויכטיגער נקודה לגבי מקורות: מסכת שקלים האט נישט קיין בבלי, נאר ירושלמי. דעריבער, אנדערש ווי געווענליך וואו דער רמב"ם פסק'נט פון בבלי (רי"ף), האט דער רמב"ם דא דירעקט גע'פסק'נט פון ירושלמי.

הלכה ז' — אחריות ווען שקלים ווערן פארלוירן

רמב"ם'ס ווערטער: "מי שאבד שקלו — חייב באחריותו עד שימסרנו לגזבר."

פשט: ביז מ'האט נישט איבערגעגעבן די שקל צום גזבר (גבאי פון הקדש), טראגט דער מענטש אליין די אחריות. אונס העלפט נישט.

חידושים:

- דער שליח איז נישט קיין גזבר — ער ארבעט פאר די מענטשן, נישט פאר הקדש. דעריבער, אויב דער שליח פארלירט עס, איז עס נאך דער מענטש'ס פראבלעם.

הלכה ח' — שליח וואס פארלירט די שקלים

רמב"ם'ס ווערטער: "בני העיר ששלחו שקליהם ביד שליח ונגנבו או אבדו — אם שומר חנם הוא, נשבע להם ונפטר כדין כל שומרי חנם... ואם אמרו אנשי העיר 'הוי אן עניו שם' — אין שומעין להם, שאין הקדש יוצא בלא שבועה."

פשט: אויב דער שליח איז א שומר חנם, שווערט ער אז ס'איז געגנב'עט געווארן, און ער ווערט פטור. די בני העיר דארפן דעמאלט געבן נאכאמאל. אויב זיי ווילן מוחל זיין די שבועה (ווייל זיי גלייבן אים און זיי דארפן עניוועי באצאלן), הערט מען זיי נישט — ווייל ביי הקדש-געלט איז דא א תקנת חכמים אז מ'דארף אייביג שווערן.

חידושים:

- ביי הדייט קען מען מוחל זיין א שבועה. אבער ביי הקדש — "אין הקדש יוצא בלא שבועה" — עס איז א ספעציעלע תקנה אז הקדש גלייבט קיינמאל נישט אן א שבועה, אפילו ווען די בעלי דבר (בני העיר) ווילן מוחל זיין. דער טעם: עס איז דא א צד אז ער האט עס גענומען, און הקדש דארף זיין שטרענג.

הלכה ט' — נמצאו השקלים הראשונים

רמב"ם'ס ווערטער: "נמצאו השקלים הראשונים — אלו ואלו שקלים, ואין עולין להם לשנה אחרת."

פשט: אויב נאכ'ן שווערן און נאכ'ן געבן נייע שקלים, געפינט מען די אריגינעלע — ביידע זענען הקדש. מ'קען נישט זאגן אז די צווייטע זענען געגעבן געווארן בטעות, און מ'קען נישט זאגן "האלט עס פאר נעקסטע יאר." איינמאל מ'האט געגעבן געלט פאר הקדש, איז עס הקדש.

חידושים:

1. שומר שער חייב: א שומר שער איז חייב אויף גניבה ואבידה, אבער נישט אויף אונס. דעריבער, ווען ס'איז געווען אן אונס (ליסטים מזויין), איז דער שליח פטור מצד דיני שמירה.

2. חילוק צווישן פאר תרומה און נאך תרומה: אויב דער אונס איז געשען נאך דער תרומת הלשכה (נאך ר"ח ניסן) — דער שליח שווערט צו די

- אין געגנזאץ צו הקדש, וואו ער איז מועל, ביי מעשר שני קען מען עס פיקסן דורך נעמען אן אנדערע מחצית השקל און עסן כנגדו אין ירושלים — דאס איז כאילו א פדיון פון מעשר שני.

(ב) שביעית

רמב"ם'ס ווערטער: "וכן מפירות שביעית..."

פשט: ביי שביעית געלט — אויך מ'עסט כנגדו בקדושת שביעית, עס איז נישט מעילה.

חידושים:

- דער יסוד איז אז שביעית איז **תופס דמיו** — ווען מ'פארקויפט פירות שביעית, באקומט די געלט קדושת שביעית. אויך דא איז נישט דא קיין מעילה, נאר מ'דארף עס באהאנדלען מיט קדושת שביעית.

(ג) עיר הנדחת

רמב"ם'ס ווערטער: "...מעיר הנדחת — לא עשה כלום."

פשט: ביי עיר הנדחת האט ער גארנישט אויפגעטון — ער דארף נאכאמאל געבן מחצית השקל.

חידושים:

- דער יסוד: געלט פון עיר הנדחת איז **עומד לשריפה**, דערפאר קוקט מען עס אן ווי שוין פארברענט, און עס האט נישט קיין שיעור פון מחצית השקל. אפילו אז למעשה דער הקדש נוצט די געלט (ס'איז אריינגעפאלן און בטל ברוב), פונדעסטוועגן אין דין האט ער נישט מקיים געווען די מצוה — ווייל די מצוה איז אז **דו** זאלסט געבן פון **דיין** געלט, און עפעס וואס איז עומד לשריפה איז "נישט גארנישט" — עס איז נישט דיין געלט.

הלכה י"ב — הפריש בטעות (סבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב)

רמב"ם'ס ווערטער: "המפריש שקלו וסבר שהוא חייב ונמצא שאינו חייב — לא קדש. הפריש שנים וסבר שחייב שנים ונמצא שאינו חייב אלא אחד: אם בזה אחר זה — האחרון לא קדוש. אם בבת אחת — יפול לנדבה (מותר שקלים)."

פשט: ווער עס מיינט ער איז חייב מחצית השקל (למשל ער האט פארגעסן אז ער האט שוין געגעבן, אדער ער ווייסט נישט אז ער איז פטור) און שטעלט זיך ארויס אז ער איז נישט חייב — לא קדש, ווייל מקדיש בטעות איז בטל. ביי הפריש שנים: אויב בזה אחר זה — דער ערשטער גייט פאר זיין חיוב, דער צווייטער איז נישט קדוש (מקדיש בטעות). אויב בבת אחת — ווייל מ'קען נישט באשטימען וועלכער איז דער "ריכטיגער", גייט דער ערשטער פאר שקלים און דער צווייטער (מספק) גייט אריין אין דין **מותר שקלים** (נדבה).

חידושים:

- דער **ראב"ד חולק** אויף דעם רמב"ם ביי בבת אחת — ער זאגט "לאחת חולין." עס איז נישט קלאר וואס דער ראב"ד'ס סברא איז — אפשר ער האלט מ'קען נישט זאגן ברירה, אדער אפשר לצמצם, אבער ס'בלייבט אומקלאר.

הפריש שקלו ומת

רמב"ם'ס ווערטער: "הפריש שקלו ומת (פאר ס'איז אנגעקומען צו די גזברות) — יפול לנדבה."

פשט: אויב איינער האט מפריש געווען זיין שקל און איז געשטארבן איידער ס'איז אנגעקומען צו די גזברים — א מת איז פטור פון מצוות, אויך פון קרבנות אויף זיין געלט. די געלט גייט נישט צוריק צו די יורשים, נאר יפול לנדבה.

חידושים:

רמב"ם'ס ווערטער: "וכן הגזול את חבריו מחצי שקלו ושקלו — יצא, וחייב לשלם לבעלים שנים (כפל), או להוסיף חומש."

פשט: איינער וואס גנב'עט פון זיין חבר דעם מחצית השקל און גיט עס אליין אלס זיין מחצית השקל — ער איז יוצא די מצוה, אבער ער מוז צאלן צוריק ווי דער דין גנב (כפל) אדער גזול (קרן וחומש).

חידושים:

1. **קשיא פון מצוה הבאה בעבירה:** פארוואס איז ער יוצא? ערשטנס, עס איז א מצוה הבאה בעבירה, ווי מיר האבן געלערנט ביי הלכות לולב אז מ'איז נישט יוצא מיט א גזולה. צווייטנס, עס איז בכלל נישט זיין געלט! דער פסוק זאגט "שונא גזל בעולה."

2. **תירוץ פון מפרשים — מצוות לאו ליהנות ניתנו:** מצוות זענען נישט געגעבן צום הנאה האבן, דערפאר איז עס נישט ווי א רגילע גזילה. אבער דאס העלפט נישט פאר'ן קשיא פון מצוה הבאה בעבירה, ווייל דאס איז א באזונדערע פסול.

3. **חילוק צווישן דירעקט קרבן און געלט:** "שונא גזל בעולה" איז נאר דירעקט ווען מ'ברענגט אן עולה, אבער ווען עס איז נאר געלט וואס מ'איז תורם אויף קרבנות, איז עס אפשר אנדערש. דאס ווערט אבער נישט אינגאנצן אויסגעקלערט.

4. **פארבינדונג צו די פריערדיגע הלכה (שליח):** ביי שליח — ווען דער שומר חנם ווערט באגנב'עט, דארף דער משלח נאכאמאל ברענגען. דא ביים גנב — דער גנב איז יוצא, אבער דער משלח (דער באגנב'עטער) דארף אויך נאכאמאל ברענגען.

5. **צי קענען צוויי מענטשן יוצא זיין מיט איין מחצית השקל:** דער מסקנא איז אז נאר דער גנב איז יוצא, און דער באגנב'עטער דארף נאכאמאל ברענגען.

6. **דער גנב איז אויך מועל:** ווען עס איז שוין נתרמה התרומה, איז דער גנב חוץ וואס ער איז א גנב, אויך א מועל בהקדש — ווייל דאס געלט איז שוין געווארן הקדש דורך די תרומת הלשכה. ער האט א דאפלטע חיוב.

הלכה י"א — נתנו מן ההקדש

רמב"ם'ס ווערטער: "הנותן מחצית השקל מן ההקדש... ונתרמה התרומה — כשיסתפק ממנו, חייב במעילה."

פשט: איינער וואס נעמט פון הקדש-געלט (וואס ער האט שוין מקדיש געווען פאר א קרבן אד"ג) און גיט עס אלס מחצית השקל — ווען מ'האט שוין תורם געווען די תרומת הלשכה, און מ'האט דערפון געקויפט קרבנות (כשיסתפק ממנו), איז ער חייב מעילה.

חידושים:

1. **פארוואס דארף מען "כשיסתפק ממנו" — נישט גענוג "נתרמה התרומה"?** אזוי לאנג ווי די געלט ליגט נאך אין לשכה, אפילו נאך תרומה, איז עס נאך נישט מעילה ווייל מ'האט עס נאך נישט באנוצט. ערשט ווען מ'קויפט דערפון א קרבן — דעמאלטס ווערט עס אוועקגענומען פון דעם אנדערן הקדש, און דעמאלטס איז מעילה.

הלכה י"א (המשך) — נתנו ממעות מעשר שני / שביעית / עיר הנדחת

(א) מעשר שני

רמב"ם'ס ווערטער: "נתנו ממעות מעשר שני — יאכל כנגדו בירושלים."

פשט: ווער עס גיט מחצית השקל פון מעשר שני געלט — זאל ער עסן כנגדו אין ירושלים (כאילו א פדיון).

חידושים:

אבער עצים זענען נישט אליין א קרבן — זיי דינען נאר צו פארברענען דאס פלייש. דערפאר איז לבונה חמור'ער.

4. א נקודה וועגן מחצית השקל און נדבה: מחצית השקל איז נישט סותר נדבה — אמאל גייט מחצית השקל אויך פאר נדבה (מותר שקלים), ממילא איז נדבה נישט קעגן שקלים.

מעוֹת שנמצאו בהר הבית — דינם חולין

רמב"ם'ס ווערטער: "וכל המעות הנמצאות בהר הבית — חולין, שאין הגזבר מוציא מעות מתרומת הלשכה עד שמחללין אותן על הבהמה."

פשט: געלט וואס מען טרעפט אויף דעם הר הבית האט א דין פון חולין. דער טעם איז ווייל דער גזבר נעמט נישט ארויס הייליגע מעות פון תרומת הלשכה אויף דעם הר הבית — ער איז מחלל (טוישט איבער) די קדושה פון די מעות אויף די בהמות נאך איידער ער קומט אן צום הר הבית. דערפאר קען מען נישט חושש זיין אז די געפונענע געלט איז הקדש וואס איז ארויסגעפאלן פון דעם גזבר'ס הענט.

חידושים:

1. דער מעכאניזם פון חילול לויט דעם רמב"ם: דער גזבר שטייט ביים טיר פון דער לשכה און מאכט אן אפמאך מיט די סוחרים בהמות — ער איז מחלל די מעות אויף די בהמות נאך פאר ער גייט ארויס. אין דעם מאמענט וואס ער פארלאזט די לשכה, איז די געלט שוין יוצא לחולין, און די קדושה איז שוין אויף די בהמות. דער טעם דערפאר איז ווייל דער גזבר האט מורא אז עס וועט פארלוירן ווערן הייליגע געלט אויפן וועג, וואס וואלט געשאפן א פראבלעם פון מעילה, דערפאר מאכט ער זיכער אז קיין הייליגע מעות זאלן נישט ארומגיין אויפן הר הבית.

2. **תוספות'ס אנדערער טעם — און דער קש

יא דערויף: תוספות גיט א באזונדערן טעם פארוואס מעות שנמצאו בהר הבית זענען חולין: מיר זאגן אז די געלט איז מסתמא ארויסגעפאלן פון איינעם פון די מענטשן וואס דרייען זיך אויפן הר הבית, און רוב מענטשן טראגן חולין-געלט. אויף דעם ווערט אבער געפרעגט: אויפן הר הבית האבן זיך אויך געדרייט סוחרים בהמות וואס האבן פארקויפט קרבנות, און זיי** האבן זיכער געהאלטן געלט (סיי הקדש סיי חולין). אויך, אידן וואס זענען געקומען קויפן קרבנות האבן דאך געמוזט מיטנעמען געלט. סאז דער "רוב" איז נישט אזוי פשוט.

3. דער ענין פון "לא יכנס להר הבית במעות": עס ווערט אנגערופן דער דין פון דער משנה אין ברכות אז מען גייט נישט אריין אין הר הבית "במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל רגליו" — אבער דאס מיינט נישט אז מען טאר בכלל נישט האבן געלט אין טאש. דאס מיינט א דרך חול — מען זאל נישט אריינגיין מיט א גרויסן פעקל אדער א געלט-בייטל אויף א וועלטלעכן אופן. אבער געלט וואס מען דארף צו קויפן קרבנות איז זיכער מותר געווען מיטצונעמען.

4. ראייה פון דער משנה אין שקלים — סוחרים בהמה אויפן הר הבית: עס ווערט אנגערופן א משנה אין שקלים: "מה שנמצא לפני סוחרים בהמה — מעשר, ובהר הבית — חולין." דאס ווייזט אז עס זענען יא געווען סוחרים בהמה אויפן הר הבית (אדער לכל הפחות אין דער נאענט). דאס איז רעלעוואנט צו דער פריערדיגער קשיא אויף תוספות — אויב סוחרים האבן זיך געדרייט דארט, איז דער "רוב חולין" נישט אזוי פשוט. אבער לויט דעם רמב"ם'ס טעם (אז דער גזבר איז מחלל פארדעם) שטימט עס זייער גוט — ווייל לויט דעם רמב"ם דארף מען בכלל נישט גיין נאך רוב; דער דין איז פשוט אז קיין הקדש-געלט קען נישט זיין אויפן הר הבית, ווייל דער גזבר האט עס שוין מחלל געווען פריער.

5. צוויי מעגלעכע לייגענונגען אין דער משנה: עס ווערט מסתפק אויב "לפני סוחרים בהמה" און "בהר הבית" זענען צוויי באזונדערע קאטעגאריעס (מעשר ביי סוחרים, חולין אויפן הר הבית), אדער אויב

1. חילוק פאר/נאך גזברים: פאר ס'קומט אן צו די גזברים — דער מענטש איז נאך אן אינדיווידועל, און ווען ער שטארבט איז ער פטור. נאכדעם ס'קומט אן צו די גזברים — איז עס שוין א חלק פון ציבור, און ציבור אינו מתים — דער ציבור לעבט אייביג, דערפאר איז עס קיין פראבלעם נישט. דאס דערקלערט פארוואס סתם אזוי ווען מענטשן שטארבן יעדע יאר ברענגט מען נאכאלץ קרבנות פון זייער געלט — ווייל ס'איז שוין ציבור-געלט.

2. נדבה מיינט דא: קרבנות עולה וואס מ'ברענגט ווען דער מזבח איז ליידג (קריץ המזבח) — עקסטערע עולות פון נדבה-געלט.

הלכה י"ג — ליקט מעות לשקלו

רמב"ם'ס ווערטער: "נטל מעות בידו ואמר 'אלו לשקלי', אדער ער האט אנגעהויבן צו זאמלען און געזאגט 'הריני מלקט מעות לשקלי' — אפילו ליקט מלא כיס, נותן בהם חצי שקל שהוא חייב, והשאר חולין, שמותר השקלים חולין."

פשט: ווען א מענטש זאמלט צוזאמען קליינגעלט ביסלעכווייז פאר זיין מחצית השקל, און ער האט מער צוזאמגעזאמלט ווי א חצי שקל — נאר דער חצי שקל גייט פאר הקדש, דער רעשט בלייבט חולין.

חידושים:

- דאס איז ענליך צום פריערדיגן דין פון מקדיש בטעות — דער מענטש האט נישט געוואוסט גענוי ווען ער האט שוין גענוג, און האט אריינגעלייגט צופיל. דער עודף איז א טעות-הקדש.

- דער יסוד'דיגער חילוק צווישן מותר שקלים און מותר חטאת: ביי חטאת, אויב מ'האט מפריש געווען \$20 און דער קרבן קאסט \$19, קען מען נישט נוצן דעם דאלער פאר חולין — ווייל דער מענטש ווייסט נישט וואס א קרבן קאסט אין ירושלים, ס'איז א דבר שאין לו קצבה. אבער מחצית השקל איז א דבר שיש לו קצבה — א פעסטער סכום. דערפאר איז דער עודף נישט קדוש — ס'איז א פשוטע טעות אין רעכענען, און מקדיש בטעות איז בטל.

הלכה וועגן מעות שנמצאו בין תיבה לתיבה

רמב"ם'ס ווערטער: "מעות שנמצאו בין תיבה של שקלים ובין תיבה של נדבה — קרוב לשקלים יפלו לשקלים, קרוב לנדבה יפלו לנדבה, מחצה למחצה יפלו לנדבה. וכן בין כל תיבה ותיבה — הולכין אחר הקרוב, ואם מחצה למחצה — לחומרא."

פשט: געלט וואס מ'טרעפט צווישן צוויי פושקעס — מ'גייט נאך דעם וואס איז נענטער. ביי ספק השקול גייט מען לחומרא — צו דער העכערער קדושה.

חידושים:

1. פארוואס נדבה איז חמור'ער ווי שקלים: נדבה גייט פאר עולות וואס זענען כולה לאישים — מ'פארברענט אינגאנצן לגבוה, קיין כהן האט נישט הנאה דערפון. שקלים אבער גייען אויך פאר שלמי ציבור און אנדערע קרבנות וואס כהנים עסן דערפון. דערפאר: בכלל נדבה שקלים, ולא בכלל שקלים נדבה — נדבה איז א העכערע מדרגה פון קדושה.

2. וואו רעדט מען דא? דאס רעדט פון די דרייצן שופרות אין בית המקדש, נישט פון די שולחן עיר. ביי שולחן עיר זענען נאר צוויי פושקעס (שקלים פאר דאס יאר און שקלים פאר פאריגע יאר), נישט קיין נדבה-פושקע. אבער אין בית המקדש זענען דא דרייצן פושקעס מיט פארשידענע צוועקן.

3. ביישפיל פון צווישן עצים און לבונה: אויב געלט ליגט צווישן די פושקע פאר קרבן עצים און די פושקע פאר לבונה — יפלו ללבונה, ווייל לבונה איז אליין א קרבן (מ'לייגט עס אויף לחם הפנים, מנחה, קטורת),

סוחרים בהמה זענען געווען **אויפן הר הבית גופא**. דאס בלייבט א נקודה וואס דארף נאך בירור.

דערמיט ווערט געענדיגט פרק ג' פון הלכות שקלים.

תמלול מלא

הלכות שקלים פרק ג' – קולבון ופרטי דינים ביי געבן מחצית השקל

איבערבליק פון פרק ג'

דריי, אונז לערנען די הייליגע רמב"ם, די הייליגע תורה, הלכות שקלים, פרק ג'. אקעי, מיר גייען לערנען ווייטער. אונז האבן שוין געלערנט די עיקר מצוה, דאס איז געשטאנען אין די ערשטע פרק, און אויך וואס א שקל איז. די צווייטע פרק האבן מיר געלערנט די סדר וויאזוי מ'איז גובה, און וואס מ'טוט מיט די געלט, און וויאזוי מ'איז תורם פאר די בית המקדש, ס'איז טייטש וויאזוי דער גבאי נעמט אראפ.

דא גייען מיר לערנען נאך פרטי דינים פון ווען איינער געבט, פארשידענע פרטי דינים פון ביים געבן די מחצית השקל. צוויי פרטי דינים וואס איך ווייס פון, איינס איז, אדער אפשר איז דא נאך. איינס, ווען מ'געבט איז דא עפעס א הלכה וואס הייסט א קלובון אדער א קולבון, רופט עס דער רמב"ם, קולבון, איך ווייס נישט פונקטליך די ווארט. אבער שוין, נאכדעם איז דא נאך אפאר מינים, אויב איינער געבט עס פאר צוויי מענטשן אדער שותפים, וואס דאס איז דא הלכות קולבון. און נאכדעם איז דא א גאנצע באנדזש דינים אויב ס'ווערט פארלוירן די שקלים, ווער איז שולדיג צו געבן נאכאמאל. און נאכדעם איז דא וואס טוט זיך מיט ווען א מענטש האט מפריש געווען געלט פאר מחצית השקל און ער איז געבליבן מיט מער געלט. דאס איז בערך צוויי אדער דריי נושאים אין דעם פרק.

הלכה א' – דער דין קולבון

דער יסוד פון קולבון

זאגט דער רמב"ם, הלכה א': "**חצי השקלים הכל צריכין להם**". יעדער איינער דארף מחצית השקל. סאו ווען ס'קומט חודש אדר איז דא א ריזיגע נאכפראגע פאר מחצית השקל, די בענק ווערט ליידג. אזויווי די בענק ווערט ליידג ערב פורים, ווערן די בענק ליידג, אלע פינעווערס און צוויייערס און צוואנציגערס איז מער נישטא צו טרעפן אין באנק. סאו בזמן שבית המקדש היה קיים איז געווען שווער צו טרעפן מחצית השקל. ממילא, סאו די גבאים, וואס די שולחנים זענען געזעסן און אויפגעטוישט פאר מענטשן, מענטשן האבן געקענט קומען ברענגען גרעסערע שקלים, און ער האט אים צוריקגעגעבן א באנטש מחצית השקל'ס, און דו האסט צוריקגעגעבן א מחצית השקל פאר די תרומת מחצית השקל.

סאו ווייל ס'איז דא אזא ניד, "**הכל צריכין להם כדי שיתן כל אחד ואחד חצי שקל שהוא חייב בו**", ווייל יעדער איינער וויל עס די תקופה כדי צו קענען געבן, "**לפיכך**" איז דער פרייז פון מחצית השקל ארייפגעגאנגען, און ממילא, "**כל הנותן הולך אצל השולחני**", ווען א מענטש איז געגאנגען צו די שולחני, די וועקסלער, די בנקיר, צו וועמען ער איז געגאנגען געבן די מחצית השקל, "**ומצטרף שקל בשני חציין**", און ער געבט אים א שקל און ער באקומט צוריק טשענידזש א מחצית השקל, צוויי. ער באקומט צוריק א האלבע טשענידזש, אדער ער באקומט צוריק צוויי, ער דארף אים געבן צוויי און ער זאל אים געבן... ווייל פארוואס דארף מען דאך צו געבן אזויפיל? איז היות אז יעצט איז דאך דער שקל מער ווערד, דער שולחני האט געדארפט יעצט שאפן מחצית השקל, ער האט געדארפט באצאלן, **יתן לו תוספת על השקל**, זאל ער געבן, געבט ער נאך אן עקסטערע תוספת, געבט ער נאך צו מער וויפיל דער מחצית השקל איז.

וואס שטייט, **תוספת נקרא קלובון**. דער תוספת איז א קליינע מטבע וואס הייסט א קלובון, אויף צו קאווערן די עקסטערע קאסט וואס ס'קאסט אויפצוטוישן, אז די קאסט זאל נישט גיין פון הקדש. ווייל מען קען טראכטן אז דער שולחני וועט עס שוין נאכדעם אראפנעמען וואס האט אים געקאסט,

אבער אונז ווילן דאך נישט אז הקדש זאל האבן קיין שום שאדן. האבן זיי צוגעלייגט א קלובון וואס מענטשן דארפן געבן.

קשיא: די הוספה פון חכמים

ס'איז אינטערעסאנט, ווייל אונז האבן דאך פריער געלערנט אז די חכמים האבן שוין מוסיף געווען אביסל, סאו בעצם אפשר די הוספה פון די חכמים וואלט שוין אפשר געקאווערט דאס. אבער יענץ איז שוין געווארן די נייע דין מחצית השקל. אויב וויל מען קאווערן, דארף מען קאווערן פון די אייגענע געלט.

דיגרעסיע: פראקטישע מוסר-השכל פאר צדקה

אבער פון דא קען מען זען אפשר א הלכה, אז איך ווייס, אסאך מאל מענטשן האבן טענות אז ס'קומען שנארערס נאך צדקה, און א חלק פון די געלט גייט נאך פאר זייער דרייווער. אפשר פארקערט, דארפסטו נאך צוצאלן צו קאווערן זייער דרייווער. דו האסט געגעבן געלט פאר צדקה? קאווער די עקסטערע עקספענסעס. שוין, איך הער. ס'קאסט אויך קרעדיט קארד פראסעסינג. איך מיינ צו זאגן אז *that's life*. דאס איז דער רמב"ם.

שנים שנתנו שקל – צוויי מענטשן וואס געבן צוזאמען

לפיכך, וועגן דעם, איינמאל אונז פארשטייען מיר אז דער חיוב קלובון איז א פראקטישע חיוב וואס קומט ווייל ס'קאסט די אויפטוישן, **לפיכך, שנים שנתנו שקל השנים**, אויב צוויי מענטשן צוזאמען קומען און געבן א גאנצע שקל, דארף מען זיי נישט געבן צוויי קלובונות? **ס'איז חייבים בקלובון**. ס'איז געווען איין קלובון, אזוי ווי איך פארשטיין. ס'זעט אויס אזוי אויס, אז מ'געבט א האלבע שקל, אקעי, דארפסטו שאפן א האלבע שקל, צאל דערפאר. וואס איז אויב צוויי מענטשן געבן צו מאכן א שטיפה? דארף מען דאך נישט אויפטוישן, אבער מ'איז נאך אלץ חייבים בקלובון. יא, ס'איז נישט קלאר פארוואס, ס'איז נישט קיין לפיכך. לפיכך איז פסוק נאך א דין. און פארוואס?

דיון: פארוואס זענען צוויי מענטשן חייב בקלובון?

דער תירוץ איז, ווייל ער זאגט אז... יא, איך דארף נאו, מ'גייט באלד זען מער כפרטים וועגן דעם. נישט קלאר. ס'קען זיין די סיבה איז ווייל אויב נישט וואלט יעדער איינער זיך צוזאמגענומען מיט זיין שכן און געראטעוועט א שקל. דעמאלטס וואלט די שקל געווארן שווער צו טרעפן. וואלט געשען מיט די שקל די זעלבע זאך וואס מ'האט געטראכט צו טרעפן. אקעי, איך וועל טשארדזשן דעמאלטס פאר די שקל. וואס איז די... ס'איז אינטערעסאנט.

און לפיכך, איינמאל די חכמים האבן שוין געמאכט די דין קלובון, איז שוין געבליבן א זאך וואס איז שוין געבליבן אזא לויפליקס, ס'איז שוין געבליבן אזא דין אזא. נישט קלאר. אה, בקיצור, ס'איז א דין אויף יעדער איינער, יעדער איד. אבער ער דארף געבן איין קלובון אדער צוויי? איינס, נו. לכאורה איינס, ווייל ס'קאסט דאך נישט דא די עקסטערע. אדער אפשר נישט? **חובים בקלובון**, יעדער איינער פון זיי איז חיוב מיט אן עקסטערע קלובון. קען זיין אז **חובים בקלובון**, יעדער איינער פון זיי איז מחוב בקלובון. ווייל מ'האט שוין געמאכט א דין קלובון, האט שוין יעדער איינער באקומען די דין. איך ווייס נישט. ער זאגט נישט. נאט שוין.

ס'קען זיין די ווארט איז אז ס'איז נישט א לכתחילה אז צוויי מענטשן ברענגען צוזאמען א שקל, נאר די לכתחילה אז יעדער זאל ברענגען אליין א מחצית. ממילא וויל נישט אז ער זאל פארדינען פון די טריק וואס ער האט געמאכט, פון די וואס ער האט איבערגעקליגט די סיסטעם. אקעי. שוין, ווייטער.

פארשיפונג אין די סוגיא פון קלובון

וויאזוי מ'לערנט אפ די פריערדיגע און די טייטשעדיגע. אז ס'שטייט איינס איז איינס, באט איך קען דאך נישט פרעגן. אבער חייבן בקלובן מיינט זיי זענען ביידע מחויב, ווייל די קלובן איז נישט חייבן בקלובן. חייבן בקלובן. אבער חייבן בקלובן. אקעי.

הלכה א' (המשך) – נותן שקל על עני

זאגט דער רמב"ם ווייטער, **הנותן שקל עליו על עני**. זיי האבן דאך פריער געלערנט אז עני דארף אויך געבן, און ס'האט אונז שוין דעמאלטס ווי געטון, נעבעך, מ'מאכט אים אויסטון זיין העמד. יעצט ווייסן אונז אז די וואוילע אידן האבן געגעבן פאר זיך און פאר די עני. **או על שכנו, או על בן עירו**, ער געבט פאר א צווייטער איד. איז אזוי, אומנאזא אונז נעמען מתנה, אויב געבט ער פאר די עני סתם אזוי, במתנה אנשטאט די עני, **פטור מן הקלובן, שהרי נתן חצי שקל ומתנה כדי להרבות בשקלים**, מ'וועט ער דאך שוין צוגעגעבן. אזוי ווי דיין פשט, זייער גוט.

אבער ואם נתן להם החצי שיכל על ידם דרך הלואה עד שיחזירו לו שתמצא ידם, אויב אבער געבט ער עס נאר בדרך הלואה, נישט בדרך הלואה. אה, דאס איז יא משמע שואלו. אה, דעמאלטס איז ער יא חייב בקלובן, ווייל ער געבט נישט איבעריג. ער וועט אפנעמען די קלובן אויך פון די אנלויף. יא, בסדר, אבער די ווארט איז אז דו געבסט נישט יעצט איבעריג פאר די הער גדוש, דו געבסט א הלואה פאר דיין פרינד. אקעי. דו ביסט דאך בעצם אזוי ווי צוויי מענטשן, וואס געבן איינס וואס זענען חייב?

ס'איז נאך אלץ דא א שטיקל חידוש, ווייל מ'האט געקענט האכטן, דאך טוט ער דא א טובה, ער העלפט אז די עני זאל קענען געבן ווען ער האט נישט געלט. אבער דאך... אבער דאך... אבער ס'איז ריבית. ס'איז ריבית איז שוין א שמועס פאר זיך, איך רעד אפילו... די עני געבט נישט אפ די קאלבוי. יא, שוין.

הלכה א' (המשך) – אחים שלא חלקו / שותפים

ס'איז דער רמב"ם ווייטער אזוי, אזא הלכה, **אחים שעדיין לא חלקו מה שנוכלו מאביהם**. ס'איז דא וואס מיר האבן געלערנט פריער ביי אתרוג, פשים לבית. ס'ליגט נאך געלט אין די קאסע, און זיי זענען עס נאכנישט דערטיילט, און זיי נעמען א שקל פון די... פון די געלט וואס ליגט אין די ירושה געלט, אדער בכדי השותפים, שותפים וואס האבן א קאסע אדער קאמפאני געלט, געלט וואס מ'האט נאכנישט צעטיילט צווישן די צוויי שותפים.

הלכה ד' (המשך) – שותפים וואס געבן פון שותפות-געלט

Speaker 1

אבער דאס איז אנדערש ווי צוויי מענטשן, ווייל פריער האט מען גערעדט אז צוויי שותפים זענען געשטאנען שותפים וואס? צוויי מענטשן געבן בשותפות. דא רעדט מען ווען די געלט איז בשותפות, זיי געבן די געלט פון די שותפות געלט. אבער זאגט ער, **במה דברים אמורים בשותפים שנתנו ונתנו במעות השותפות, ונשתנה עין המעות**. ס'איז נישט די געלט... איך האב נישט קלאר.

Speaker 2

און וואס איז א חילוק?

Speaker 1

יא. זיי זענען שותפים נאר אויף געלט, נישט קיין זאך האבן נאך יעדער איינער זיין דאלער.

Speaker 2

יא, ווען צוויי שותפים, יעדער האט אריינגעלייגט טויזנט דאלער אין די ביזנעס, און יעצט איז דא צוויי טויזנט דאס איז ווייטער, ער נעמט פון יענע קאסע, נעמט ער ווייטער א דאלער פון אים און א דאלער פון אים. אבער מ'רעדט דא ווען ס'איז געלט וואס באלאנגט פאר די קאמפאני, ווייל דאס איז רעוועניו וואס ביידע האבן געמאכט צוזאמען, און זייער אינוועסטמענט, זייער אינוועסטמענט איז שוין נישט דא, און יעצט איז דא די רווחים וואס זיי

עפעס דארף איך פארשטיין די סוגיא פון די קלבא. ס'איז דא די מסוד. איך האב געזען, ס'איז דא וואס לערנען אז דער שולחן אליין דארף דאך מאכן עפעס געלט. ס'איז נישט נאר די... ווייל... הייבט אן מיט די חששקל. ממילא, מאכט ער די קלבונות, מאכט ער, אז די שולחנות קאר זאל ווערן געקאווערט פון די ענד יוזער, פון די נותנים, נישט פון הקדש. מיינ, האט מען געמאכט אז אפילו ווען ס'איז נישט דא די פראקטישע קאסט פון... ס'איז בעיסקל געווארן שוין אזוי ווי א זאך, אז מ'דארף צאלן א מחצית השקל פלאס א קאלבן, אזוי קומט אויס מדרבנן אדער מיט די... נישט קלאר.

ער ברענגט אין א גוטע פשט, ער ברענגט פון רש"י איין זאך פארוואס מ'געבט א קאלבן, ווייל א חשש אפשר איז די מחצית השקל נישט א פולמאכט, ס'פעלט דערפון אביסל. דו ווייסט, אמאל איז דא א מטבע וואס איז אביסל אראפגעקראצט, כדי צו... ס'איז א גדר אזא כדי נישט צו נכשל ווערן און געבן ווייניגער. געבט מען צו דעם קלובן, אדער צו קאווערן די קאסט פון די שולחני. שוין.

הלכה א' (המשך) – פטורים פון קלובן

נשים ועבדים

זאגט די הלכה ווייטער, **"כל מי שאינו חייב בשקלים"**, מיר האבן פריער געלערנט אז ס'איז דא די וואס זענען נישט מחויב בשקלים, אבער אויב זיי געבן איז עס א גוטע זאך, **"כגון נשים ועבדים"**, איז היות... ניין, אויב ס'איז נישט שקל, אויב ס'האט נישט געקאסט עקטשועלי זיי אויפצוטוישן, און אונז זענען פטור, און ס'האט נישט געקאסט, איז **"פטורים מן הקלובן"**.

ס'איז טייטש אזוי: איינמאל א פרוי נעמט אויף זיך די חיוב, דארף זי געבן א גאנצע מחצית השקל. סאו אויב ס'קאסט געלט אויפצוטוישן, דארפסטו קאווערן אויך די קאסט. אבער אויב ס'איז צוויי זאכן, איינס דו ביסט נישט מחויב, און צוויי, און דעמאלטס קאסט עס נישט פאר הקדש די אויפטוישן, דעמאלטס ביסטו פטור מן הקלובן. דאס געבט אויך די הסבר פאר די פריערדיגע הלכה, אז איינמאל דו ביסט יא מחויב האט מען שוין געמאכט די חיוב פאר יעדן איינעם.

איש שנתן על אשתו

"וכן אם היו אחד חייב ואחד פטור, ונתן החייב על הפטור, כגון איש, מענטש האט געגעבן א שקל פאר זיך און פאר זיין ווייב, איז "פטור מן הקלובן", ווייל פון זיין ווייב'ס חלק איז ער דאך נישט מחויב. סאו וואס איז גענוג אז ער געבט נאר א קלובן פאר זיין זייט, פאר זיין האלב? אזוי וואלט איך עס געלערנט, פטור פון די עקסטערע קלובן.

כהנים

"וכן הכהנים", מיר האבן פריער געלערנט אז פון די כהנים איז מען מער מקיל ווייל די כהנים האבן געהאלטן אז זיי זענען נישט מחויב במחצית השקל, **"פטורים מן הקלובן"**, זענען פטור פון די הוספה. די זעלבע זאך **"השוקל על יד הכהן"**, דער וואס געבט א שקל אנשטאט די כהן, דער וואס געבט פאר צו מזכה זיין די כהן, **"פטור מן הקלובן"**.

דיון: פטור אינגאנצן אדער נאר פון דעם צווייטן?

אפשר די ווארט איז אנדערש. דו געסט שוין א גאנצע שקל איבריג. דו געסט דאך פאר איינער וואס איז פטור. אז יענער איז פטור, קוק, פאר מיר דארף איך געבן א האלבע שקל. איך האב דיר געגעבן נישט נאר א קלובן, נאר א גאנצע. אקעי, און איך זאג שוין אז ס'איז פאר א צווייטער אויכעט, אבער... דעמאלטס איז מען נישט חייב א קלובן אויך נישט פאר זיין האלב. אבער דעמאלטס שטייט אז פאר די ווייב געבסטו נישט קיין פול מחצית השקל. אויב ס'איז געווען מיט מחצית השקל, דארף עס זיין א פול מחצית השקל. ס'שטייט נישט פטור מן הקלובן השני. ס'זעט אויס אז ס'איז פטור אינגאנצן.

אבער ס'ווענדט זיך ווייטער. די **"שנים שנתנו שקל על שנים חייבים בקלובן"**, איז דא וואס האבן געלערנט חייבים, יעדער איינער פון זיי איז חייב בקלובן. זיי האבן געדארפט געבן טאטאל נאך צוויי קלבונות. סאו לויט יענער פשט, וועט דא זיין חייב בקלובן, מיינט מען נאר זיי זענען חייב איין קלובן. און דאס וואס איך ווייס, אפשר יעצט טאג. ס'ווענדט זיך אין דעם

די טשענידזש וואס ער געבט און פאר די טשענידזש וואס ער בלייבט ביי אים.

Speaker 2

וואס איז טייטש א קלבון?

Speaker 1

אה, ווי סאך איז די קלבון? פאר די קלבון איז נישט קיין מטבע. קלבון איז די נאמען פאר עפעס אזא סארט זאך.

שיעור הקלבון

Speaker 1

זאגט דער רמב"ם, **כמה הוא שיעור הקלבון? בזמן שהיה נוטה ממחצית לשקל שני דינרים, היה הקלבון חצי מעה שהיא אחד משנים עשר בדינר.** א קליינע מטבע. **ומעולם לא נתנו קלבון פחות מזה.** אבער מ'גייט קיינמאל נישט ווייניגער ווי דעם. ס'איז ווייניגער ווי איינס און פיר און צוואנציג, יא? ס'קען אמאל וואנען מער ווי דעם.

Speaker 2

סא וואס איז אזוי ווי 7% אויף סאמטינג?

Speaker 1

ס'קען אבער זיין מער ווי די... מער קען עס יא זיין, יא.

Speaker 2

אבער ס'ווענדט זיך אין די שער פון וויפיל ס'קאסט די טשענידזש?

Speaker 1

ניין, ס'ווענדט זיך אז אמאל איז עס געווען גרעסער. דאס הייסט, אויב די שקל איז געווארן מער ווי צוויי דינער, אזוי ווי מ'לערנט פריער אז די שקל קען ווערן אזוי ווי פיר דינער, דארף די קלבון ווערן צוויי מאל אזוי פיל. לויט די עקסטשענידזש רייטס.

וואס טוט מען מיט די קלבונות

Speaker 1

שוין. **והקלבונות, זאגט דער רמב"ם, והקלבונות אינו כשקלים.** די קלבונות גייט נישט אריין אין די באקס פון די שקלים, אין די פושקע. **מניחין אותם השולחנים בפני עצמם.** די שולחנים לייגן עס עקסטער, **עד שיצטרכו מן ההקדש,** ביז מ'וועט עס נוצן פון הקדש.

דיסקוסיע: וואס טוט מען מיט די קלבונות?

Speaker 2

און אויף וואס טוט מען עס נוצן?

Speaker 1

אה, ס'איז דא א מחלוקת פון... ס'איז דא אסאך שיטות אויף וואס מ'נוצט די קלבונות. ס'איז נאך אינטערעסאנט, ווייל פריער האט משמע געווען אז מ'האט עס גענוצט פאר די עקסטשענידזש.

Speaker 2

וואס דאס טייטשט די שולחני...

Speaker 1

ניין, ער העקט נישט אליינס די שולחני. אזוי זעט דא אויס. און די שולחני ווערט נישט באצאלט פאר זיין ארבעט. שפעטער גייען מיר אונז זען פאר ווער ס'ווערט באצאלט.

Speaker 2

אפשר באקומט ער עקסטער באצאלט. איך ווייס נישט. א פראבלעם קען זיין אז ער באקומט א צאל. ס'איז נישט אז ער באקומט א צאל לויט וויפיל שקלים ער האט געברענגט.

Speaker 1

האבן געמאכט פון די ביזנעס, הייסט עס זייער עקסטער געלט. אברהם, איב, זה מוסף, זה מוסף, וערבים, אויב זיי האבן געברענגט ביידע עקסטער געלט איז אויסגעמישט. אויב זיי האבן נישט קיין פרטות ולא יציאות, איז דאך הייסט עס דער זעלבער דאלער וואס ער לייגט דארט. איז יא, ראויים לחייבן בקלבון, אזוי ווי מ'האט פריער געלערנט ווען צוויי מענטשן ברענגען צוזאמען. זיי האבן נישט קיין עכטע שותפים נאך אלץ.

דער ראב"ד'ס מחלוקת אויף שותפים

Speaker 1

זעט דער ראב"ד, גיי ארויף אביסל פריער. פריער שוין, דער ראב"ד קריגט זיך אויף די שותפים. ער זעט נישט פארוואס שותפים זאלן זיין פטור. דער ראב"ד קוקט אן אז שותפים הייסט עס אייביג ווי צוויי עקסטערע, אפילו אויב זיי האבן גענומען פון די שותפות געלט. וועגן דעם איז ער גורס "האחין השותפין", וואס דעמאלטס איז ממש צוזאמענגעמישטע געלט, יא.

הלכה ה' — אחים שותפים וואס האבן זיך טיילוויי צעטיילט

Speaker 1

שוין, זאגט דער רמב"ם ווייטער, הלכה ה': **האחין השותפין שהיו להם בהמה וכספים,** אחים אדער שותפים וואס האבן געהאט צוזאמען א בהמה, זיי זענען געווען שותפים מיט א בהמה, און זיי זענען געווען צוזאמען שותפים אין געלט, **וחלקו בכספים,** זיי האבן זיך צעטיילט די געלט, און יעצט ברענגען זיי איין שקל, אבער די איין שקל איז פאר ביידע פון זיי, און די געלט איז שוין בעצם צעטיילט, **חייבין בקלבון,** זיי זענען מחויב בקלבון, **אף על פי שלא חלקו בהמה,** אפילו אויב זיי זענען נאך שותפים מיט די בהמה. ווייל למעשה אין די געלט זענען זיי שוין עקסטער, הייסט עס אזוי ווי צוויי מענטשן געבן צוזאמען א שקל, וואס דעמאלטס איז מען יא חייב בקלבון.

אבל חלקו בהמה ולא חלקו הכספים, פטורין מן הקלבון עד שיחלקו הכספים. ואין אומרים הואיל והן עומדין לחלוקה, מ'זאגט נישט אז היות זיי האבן זיך שוין אנגעהויבן צעטיילן, און ביי די בהמות האבן זיי זיך שוין דורכגעקומען און מ'האט שוין צעטיילט, איז עס שוין נאר אזוי מחוסר מעשה, אבער אונז קוקן עס אן ווי זיי האבן זיך שוין צעטיילט. ניין, זיי זענען נאך אינגאנצן צוזאמען.

הלכה ו' — איינער וואס געבט א גאנצע שקל און נעמט צוריק טשענידזש

Speaker 1

זאגט דער רמב"ם ווייטער אזוי: **הנותן שקל להקדש כדי שיחשב לו מחצית השקל שחייב בה, ויטול מחצית שקל מן המעות הנקבות מן התצאין,** איינער געבט א שקל פאר הקדש, ער געבט א גאנצע שקל און ער נעמט צוריק טשענידזש, ער געבט א שקל און ער בעט צוריק טשענידזש א האלבע שקל, **חייב שתי קלבונות,** דעמאלטס דארף ער צוויי קלבונות: איין קלבון צו קאווערן די האלבע שקל וואס ער געבט, און איין קלבון צו קאווערן פאר די האלבע שקל וואס ער באקומט צוריק. ווייל יעדע שקל קאסט געלט פאר די שולחני אדער פאר הקדש צו טוישן, ווייל דו מאכסט די שקל איז דאך יעצט, אזוי ווי מ'האט געשמועסט, א טייערע זאך, ס'קאסט געלט. סא קאסט עס דא געלט פאר הקדש אים צוריקצוגעבן אין טשענידזש. סא דארף מען אים געבן איינמאל ווייל דער שולחני טוישט עס אויף פאר אים אויף א מחצית השקל, און איינס ווייל ער באקומט צוריק א מחצית השקל.

דיסקוסיע: פארוואס צוויי קלבונות?

Speaker 2

יא, שלא היה השקל כולו לשקלים. אזוי ווי דו זאגסט, יעדער געבן א שקל.

Speaker 1

אה, געבן א שקל, א מחצית השקל קאסט קודם כל, ער דארף קויפן די מחצית השקל און עס געבן. יעצט וויל ער קויפן נאך א מחצית השקל וואס ער נעמט פאר זיך. ביידע זייטן קויפט ער, אויב ביידע דארף ער צאלן פאר

העיר, מ'האט דאך א פחד פון שבועה, אז שבועה איז נישט קיין זאך וואס מ'זוכט צו טון. סאו זאגן די אנשי העיר, אונז גייען דאך עניוועי באצאלן, אונז ווילן אונז נישט אז ער זאל שווערן. בדרך כלל, א מענטש קען מוחל זיין פאר יענעם די שבועה, אבער דא רעדט זיך אז די שבועה פאר הקדש, צו מאכן זיכער אז ער האט נישט מועל געווען בהקדש. איז אויב זיי זאגן **הוי אן עניו שם**, אונז גייען דאך עניוועי באצאלן, ווילן אונז נישט אז ער זאל דארפן שווערן. אונז גלייבן אים. **אין שומעין להם**. מען גלייבט אים נישט. פארוואס? **תקנת חכמים היא שאין הקדש יוצא בלא שבועה**. ווען ס'האנדלט זיך מיט'ן הקדש געלט, איז דאך יא דא א צד אז ער האט עס גענומען, זיי גלייבן אים טאקע, אבער ס'איז דא א דין אז הקדש גלייבט קיינמאל נישט. הקדש דארף זיין אייביג זייער שטרענג מיט דעם, **ואין הקדש יוצא בלא שבועה** דארף ער עניוועיש שווערן.

נמצאו השקלים הראשונים

Speaker 1

וואס טוט זיך אזא פאל? **נמצאו השקלים הראשונים**, נאכדעם וואס ס'האט שוין געשוואוירן, און זיי האבן שוין געגעבן נייע געלט. האבן מיר געטראפן די אריגינעלע שקלים, איז אייך שוין נישט ביי א שליח. וואס געשעט? **אלו ואלו שקלים**. זאגט מען נישט אז די צווייטע שקלים האבן זיי געגעבן בטעות. איינמאל זיי האבן עס געגעבן פאר הקדש האבן זיי עס שוין געגעבן. **ואין עולין להם לשנה אחרת**. נישט אז זיי קענען זאגן האלט עס פאר נעקסטע יאר, ס'גייט נישט. **ואין עולין להם לשנה אחרת**. אלא? **בראשונים**, ס'איז דאך די נייע, די נייע געלט,

הלכה ט' (המשך) – שליח שנגנבו ממנו השקלים

נמצאו השקלים הראשונים, נאכדעם וואס ס'האט שוין געשוואוירן און זיי האבן שוין געגעבן נייע געלט, האבן מיר געטראפן די ארידזשינעלע שקלים, איך זיי נישט באשליח. וואס געשעט? אזוי, **אלו ואלו שקלים**, זאגט מען נישט אז די צווייטע שקלים האבן זיי געגעבן בטעות. ניין? איינמאל זיי האבן עס געגעבן פאר הקדש האבן זיי עס שוין געגעבן. **ואין עולין להם לשנה אחרת**. נישט אז זיי קענען זאגן, האלט עס פאר נעקסטע יאר, ס'גייט נישט. **ואין עולין להם לשנה אחרת**. אלא? די נייע געלט איז שקלים. און די געלט וואס מ'האט געטראפן, וואס איז געווען פארלוירן וואס מ'האט געטראפן, **והראשונים יפלו לשקלי השנה**. די אחרונים מיינט אין די אלטע? נישט קלאר. וואלט מען געזען, אה, דער רמב"ם ווייסט נישט וואס טייטשט שקלים ראשונים. **והאחרונים יפלו לשקלי השנה שעברה**. עניוועיס, איינער פון זיי גייט פאר היינט, איינער גייט פאר לעצט יאר. נעקסטע יאר קען מען נישט, אבער לעצטע יאר האבן זיי געלערנט אז מ'קען צאלן פאר לעצטע יאר אויב מ'האט נישט געצאלט.

דער חילוק צווישן שומר שכר און שומר חנם

וואס איז רבי השם מסחר? וואס טוט שכן ער מסחר איז יא חייב וגניבה ואבידה? **שלחו את שקליהם ביד שומר שכר, שהרי הוא חייב בגניבה ואבידה**. **ואבדו ממנו באונס**, אבער ס'איז נאך אלץ, ווען א אונס איז ער יא פטור, **כגון שלקחום ליסטים מזויינין שהוא פטור**, איז אזוי, **וראין**.

אויב **נאכדעם שנתרמה התרומה** — **נשבע השליח לגזבריו, ובני העיר פטורים**. פארוואס? פארוואס? **שהתורם**, דער וואס איז תורם דארטן אין די בית המקדש, דער וואס נעמט אראפ פון די געלט וואס ליגט אין די לשכה, תורים האבן מיר דאך פריער געלערנט אז דער איז תורים פאר די... ער נעמט אראפ די געלט פאר די קרבנות, איז **תורם על הגבוי ועל העתיד ליגבות**, איז פשט אז מ'האט שוין בעצם גענומען קרבנות אויפ'ן חשבון פון די געלט וואס ליגט ביד השליח. **וברשות הקדש הן, ובני העיר מה היה להן לעשות?** די בני העיר זענען פטור ווייל **הרי לא מסרום אלא לשומר שכר שהוא חייב בגניבה ואבידה, אבל האונס אינו מצוי**.

ס'טייט אזוי: ווען מ'געבט עס פאר א שומר חנם, שטייט די בני עיר האבן זיך געשפארט געלט, און אין אזא פאל האבן זיי גענומען די ריסק, דארף מען זיך איבערגעבן נאכאמאל די געלט. אבער די מענטשן דא האבן דאך געטון די

סאו אין די ירושלמי, אין מסכת שקלים איז דאך נישט דא קיין בבלי, איז נאר דא ירושלמי. וועגן דעם, ביי די וועי, איז נישט דא קיין ריף. דער רמב"ם האט דא, אנדערש ווי געווענליך וואס דער רמב"ם האט געבעטן זיין ספר אסאך אויף ריף, האט דער רמב"ם דא דירעקט גע'פסק'נט פון ירושלמי.

על כל פנים, ער ברענגט דא אונטן אסאך שיטות וואס טייטשט איר פראפיקער מן הקדש, וואס דער הקדש טוט מיט די קלבונות. רבי מאיר זאגט אז צום סוף איז עס אריינגעגאנגען אין תרומת הלשכה. אבער עקסטער, יא, ווייל ס'שטייט אז מ'האט עס נישט אריינגעלייגט צוזאמען. רבי אלעזר זאגט אז מ'האט געמאכט מיט דעם קרבן נדבות ווען ס'איז געווען ווייניג קרבנות. רבי שמעון בן עזאי זאגט אז מ'האט געמאכט פון דעם — ס'שטייט אין הלכה אז מ'האט צוגעדעקט די מזבח מיט די קדשי קדשים מיט לעיערס פון גאלד. אה, און בן עזאי זאגט די זאך אז די געלט איז געגאנגען פאר די שולחנים צו קאווערן זייער עקספענס.

בקיצור, דער אנדערער איז דא כמה וכמה מהלכים, און ס'שטייט נישט. ער זאגט אז ר' חיים קניבסקי טענה'ט אז דער רמב"ם פסק'נט נישט, ווייל אפשר איז נישט קיין מחלוקת, אפשר ווענדט זיך אז א יאר וואס ס'פעלט אויס מער פאר דעם, נוצט עס פאר דעם. ס'איז נישט אזוי אז ס'איז אזוי א דין אז מ'מוז עס געבן פאר איינע פון די זאכן. ס'איז דאך אלץ געלט. יעדער איינער ווייסט אז געלט, נישט קיין חילוק וועלכע געלט, אלע געלט איז די זעלבע, רייט? אז מ'פארדינט געלט דא, גייט עס דארט. ס'איז נישט קיין אפגענומענע וואס מ'נוצט פאר וואס באמת.

הלכה ז'-ח' — אחריות השקלים: ווער טראגט די אחריות ווען שקלים ווערן פארלוירן

Speaker 1

שוין, זאגט דער רמב"ם אזוי, דא הייבט זיך אן א שאלה, אז ס'טוט זיך אזא גרויסע אפערעישאן אז מ'ברענגט פון איבעראל געלט קיין ירושלים, מאכט זיך דאך אויך זאכן אז ס'ווערט פארלוירן די געלט. ווען איז דער מענטש מחויב צו געבן נאכאמאל א מחצית השקל? און ווען איז עס די גזבר'ס פראבלעם?

זאגט דער רמב"ם אזוי, **מי שאבד שקלו**, א מענטש האט... ער האט געהאלטן ביי זיך אינדערהיים א פושקע צו קאלעקטן פאר מחצית השקל, **חייב באחריותו עד שימסרנו לגזבר**. ביז ער האט עס נישט איבערגעגעבן פאר די גבאי פון הקדש, פאר די שולחני, איז ער חייב באחריות. מ'זאגט נישט אז ער איז געווען אן אונס. אונס העלפט נישט אויף דעם.

אבער וואס טוט זיך אזא פאל? מ'האט שוין געגעבן די שקל פאר די שליח צו שיקן קיין ירושלים. **בני העיר ששלחו שקליהם ביד שליח**, זיי האבן געשיקט א שליח מיט געלט צו טראגן צום בית המקדש, צו די לשכה, **ונגנבו או אבדו**, אויפ'ן וועג איז די געלט גע'גנב'עט געווארן אדער פארלוירן געווארן. ווענדט זיך אזוי: **אם שומר חנם הוא**, שומר חנם איז דאך פטור בגניבה ואבידה, **הרי זה נשבע להם**, דארף ער שווערן צו די בני העיר אז ס'איז געווען אן אונס, אז ס'איז געווען א גניבה ואבידה, **ונפטר**, און ער ווערט פטור, **כדין כל שומרי חנם**. און היות ער איז פטור, דארפן זיי נעבעך געבן נאכאמאל, ווייל ס'איז נאכנישט געקומען צו די גזבר. דער שליח איז נישט קיין גזבר, דאס איז די ווארט.

Speaker 2

אה, שליח. שליח איז נאר א שליח פון די מענטשן. ער ארבעט פאר זיי.

Speaker 1

יא, אויב נישט וואלט ער נישט געווען פטור. **והן חוזרין ונותנין שקלים פעם שניה**, נאכאמאל.

תקנת חכמים: אין הקדש יוצא בלא שבועה

Speaker 1

ואם אמרו אנשי העיר... וואס טוט זיך אז די אנשי העיר, זיי פארדינען דאך גארנישט פון זיין שבועה, ווייל ער דארף עניוועי געבן. סאו אויב די אנשי

חידוש: תרומת הלשכה מאכט דעם שקל הקדש

איז אזוי, **אם נתרמה התרומה**, אויב מ'האט שוין... מ'האט דאך געלערנט פריער אז נאכדעם שפעטער נעמט מען אראפ, נישט שפעטער, אז מ'נעמט אראפ אין די לשכה נעמט מען אראפ פון די קופות און מ'קויפט מיט דעם קרבנות, ווייל ס'גייט נאך פאר גביעה פון מחצית השקל אין די ווייטע שטעט. איז אומנטערן ווארט ארום, אויב ווען די זאך שפילט זיך אפ האט מען שוין תורם געווען, מ'האט שוין אראפגענומען געלט פאר קרבנות בשם כל ישראל, איז **מעל השוקל**, אז דער שליח וואס האט געטון די גביעה שטיקל... נישט דער שליח, דער שליח. אה, סארי, דער גנב. יא, דער גנב. אויסער וואס ער האט געטון סתם א עוולה פאר זיין חבר, האט ער עובר געווען אויף מעילה. און ער דארף טון וואס ער דינים פון מעילה איז, אז ער דארף באצאלן פאר הקדש, און אויב ער איז געווען בשוגג דארף ער באצאלן קרן וחומש, און מיט א קרבן מעילה.

פארוואס? ווי די מעילה? איז דער ווארט איז אזוי, **שזה השקל ברשות הקדש הוא**. דער שקל איז שוין ברשות הקדש, ווייל מ'האט שוין, אנטקעגן דעם שקל האט מען שוין אראפגענומען **שכבר תרמו על העתיד ליגבות**, ווייל דער רשות הקדש, דער לשכה, האט שוין געספענדט געלט, האט שוין אויסגעגעבן דעם שקל נאך פאר ס'איז אפילו אנגעקומען. איז פשוט אז דער שקל איז שוין געווען, מ'איז שוין חייב, דער שקל איז שוין... חייב פון הקדוש. נישט חייב. די תורה מוז זיין על עתיד איז א ריעל טינג, ס'איז נישט עפעס א סגולה בשעת ישראל.

דיסקוסיע: ווי אזוי ארבעט תרומה על עתיד ליגבות?

Speaker 2: אבער עתיד לגבות מיינט וכבר הפריש לכאורה. ממילא איז די שקל שוין געווען א שקל וואס די הקדוש האט שוין גענוצט אזוי ווי. זיי האבן גענוצט אן אנדערע שקל, נישט קיין העקדור, אויך נישט. זיי זענען בלייבן נישט שולדיג, ווייל תרומה מיינט דאך אז מ'נעמט א חלק פון די לשקה און מ'לייגט עס אוועק צו קרבנות. יעצט דארפסטו צוריק אנהייבן.

Speaker 1: מעלה זיין די געלט וואס מ'האט אויסגעלייגט פאר דיר, כאילו מ'האט געברענגט א קרבן תמיד בשם כל ישראל, און אין דעם איז געלעגן דיין שקל. יעצט דארפסטו... ס'איז געלעגן, רייט. ס'איז כאילו געלעגן, ווייל די תרומה איז כאילו מ'נעמט א שטיקל, און ס'איז כנגד אלע אנדערע שטיקלעך וואס ליגן אויך דארט. ווען יענער צאלט קומט אויס... ס'איז נישט אז ס'גייט צו פעלן עפעס, ווייל די תרומה איז געווען, זיי האבן נישט געבליבן אייגענע צייטשן קיין תרומה. ס'איז נישט קיין חילוק אין די מציאות צו מ'האט שוין תורם געווען צו נישט. אבער אין די הלכה'דיגע לאנדערש פון... אז די מחצית השקל איז שוין געווען הקדש. דעמאלטס ווערט עס עקדוש.

ס'זעט אויס, ס'איז אינטערעסאנט, דעמאלטס הייסט עס מעילה, וועט ער דארפן דינען מעילה, וועט ער דארפן ברענגען א קרבן מעילה. ס'זעט דא אויס א נייע חידוש וואס מיר האבן נישט געוואוסט ביז יעצט, אז די תרומה מאכט עס פאר קודש. ס'איז אינטערעסאנט. אדער, פריער האט מען עס געלערנט נפל יד הגזבר, אנדערע לעוועלס. פארשטייסטו דאך אזוי? ווען ס'ווערט קודש לענין אז ס'הייסט שוין געלט פון קודש איז ווען מ'האט עס איבערגעגעבן פאר די גבאי. אבער דא איז די ווארט פון... ניין, פריער איז די גבאי. לכאורה, ווען ער האט מקיים געווען מצות מחצית השקל, איז פשוט אז די געלט איז געווארן נאמען זיין, ס'איז געווארן קודש געלט. זעט אויס אז ער איז מקיים אפשר גלייך ווען ער איז עס מפרש. באלד וועט מען עס זען. ניין, ס'וועט גיין באלד זען אז די נעקסטע שפאלט אז מוסיף אויב ער האט מפרש געווען צופיל, בלייבט עס חולין. כאילו דאס הייסט מוסר שקלים.

קען זיין אז... קען זיין אז ס'איז א דין אין מעילה. א מעילה איז נאר א זאך וואס מ'האט שוין געברענגט א קרבן, אדער א זאך וואס איז שוין ראוי צו זיין א קרבן. ס'איז נישט ענייניג וואס איז מעילה. איינער מעקט עס נישט א דירעקט. ווערט עס געוואלט אויף מעילה. איז דא מעילה? איז דא א שאלה. ס'זעט עפעס אויס אז אפשר איז דא די חידוש אנדערש. ס'איז דא די חידוש וואס ס'איז נאך נישט אנגעקומען. דאס הייסט, יענער האט גע'גנב'עט פון זיין

ריכטיגע זאך, זיי האבן געצאלט עקסטרע געלט פאר א שומר. און דער שומר, ווען ס'וואלט געווען א גביעה ואבידה וואס מאכט זיך אפ, וואלט ער געווען חייב, און זיי זענען געווען סעיד. אבער וואס דען, דאס מאל האט זיך געמאכט עפעס וואס מאכט זיך זעלטן, אן אונס. אייביג עפעס אן אונס און נישט מצוי, האבן זיי דאך געטון די ריכטיגע זאך, און למעשה האט מען שוין תורם געווען אויף זייער חשבון, מען האט דאך שוין געגעבן קרבנות אויף די חשבון פון על הגבי, זענען זיי פטור, נאר זיי דארפן מאכן א שבועה.

אבער ווען **אבדו קודם שנתרמה התרומה**, נאך פאר ראש חודש ניסן, איז **עדיין ברשות בני העיר**, האט מען דאך נאך קיינמאל נישט אראפגענומען קיין קרבנות פאר זיי. דעמאלטס וואס, **השליח נשבע לאנשי העיר, והן משלמין**, זיי דארפן באצאלן נאכאמאל די מחצית השקל.

ווען ליסטים גיבן צוריק די געלט

וואס טוט זיך אזא פאל נאכאמאל? **נשבע וגבו שקלים שנית**, זיי האבן נאכאמאל געגעבן א מחצית השקל, **ואחר כך החזירוהו הליסטים**, און נאכדעם זענען געקומען די ליסטים און צוריקגעגעבן די געלט. איז אויך די זעלבע דין, **אלו ואלו שקלים, ואין עולין להם לשנה אחרת**, מ'קען עס נישט נוצן פאר נעקסטע יאר. זעט אויס דער דין אז מ'דארף געבן יעדע יאר, מ'קען נישט געבן פאר די נעקסטע יאר, מ'קען געבן פאר די פריערדיגע יאר וואס מ'איז נאך געבליבן שולדיג, אבער מ'קען נישט געבן פאר נעקסטע יאר. **והשניים יפלו לשקלי השנה שעברה**, פאר די קאסע וואו מ'לייגט די שקלי השנה שעברה, און די שפעטערדיגע פרק גייט מען אונז לערנען וואס טוט מען מיט די קאסע פון די שקלי השנה שעברה.

מחלוקת בפירוש "שקלים ראשונים" און "שקלים אחרונים"

זאגט ער, דער רמב"ם, וואס טייטשט די שקלים הראשונים און שקלים אחרונים? זאגט ער, **יש מי שאומר שהשקלים הראשונים שיפלו לשקלי השנה הן שקלים שנגבו בתחילה**. דאס וואס מ'האט ארידזשינעל געגעבן, והבדי יונן צו חששו. זייער סברא איז אז דאס איז דאך דער עיקר, דאס האבן זיי געגעבן די ערשטע מאל. **יש מי שאומר פונקט פארקערט, שקלים הראשונים איז השקלים שהגיעו ליד הגזבר תחילה** מיינט מען די צווייטע שקלים, וואס זיי האבן יעצט פורש געווען, ווייל די פריערדיגע וואלטן געווארן געקומען.

הלכה י' — הנותן מחצית השקל לחבירו ושקלו על ידי עצמו

הנותן חצי שקל לחבירו, איינער געבט פאר זיין חבר, ער זאל זיין זיין שליח, **להוליכו לשולחני** צו די גבאי, די חצי מחצית השקל, **לשקול אותו על ידו בשמו** געבן אנשטאט אים. **והלך**, דער מענטש איז געגאנגען **ושקלו על ידי עצמו**, ער האט עס געגעבן פאר זיך. פארוואס? פארוואס האט ער עס געטון **כדי שלא ימשכנוהו אותו? כדי**... מיר האבן דאך געלערנט פריער אז מ'איז כופה אויף מחצית השקל, מ'נעמט צו א משכון, מ'נעמט צו פון דעם מענטש ווערדפולע זאכן, עבודו נעמט מען צו אז ער זאל צאלן די מחצית השקל, האט ער צוריק באקומען די משכון. וואס איז די הלכה? יא.

דיסקוסיע: ווען ווערט דער שקל הקדש?

Speaker 1: איז אזוי, די הלכה איז אזוי, **אם נתרמה התרומה**, אויב ווען די... דער מענטש וואס האט עס געגעבן, דער ערשטער, דער משלח, האט שוין תורם געווען, ער האט געזאגט דאס זאל זיין מחצית השקל?

Speaker 2:

Speaker 1: ווייל אלעמאל איז עס שוין גוט. יא, יא. אקעי. אבער ווען? מ'רעדט דא טאקע מסתמא באופן ווען דער ערשטער האט עס נאכנישט געמאכט פאר מחצית השקל, ווייל אפשר אויב יא וואלט נישט געהאלפן די צווייטנס טון. די צווייטנס טון וואס? שטייט שוין אזוי, אויב דער ערשטער האט שוין געזאגט דאס זאל זיין מיין מחצית השקל, העלפט נישט וואס דער צווייטער טוט. איז דער צווייטער נאך אלץ מחויב אין מחצית השקל. דאס וואלט געהייסן דער ערשטער מענטש'ס מחצית השקל. ער איז טאקע נאך מחויב, דאס איז א צווייטער פראבלעם. ער ווערט נאך פטור פון די משכון זאך. דער גבאי ווייסט נישט, יא. אקעי.

ווייס נישט. אפשר... איך האב געטרייט צו אנדערסטענדן. אפשר הייסט עס נישט מקדש געווען ווייל דו דארפט נאך געבן? איך ווייס נישט.

פארבינדונג צו די פריערדיגע הלכה פון שליו

אין די פריערדיגע הלכה ווענדט זיך, מיט די שומר חנם און מיט די שומר שחר, יא, די גאנצע שמועס. דארט האב איך געמיינט אז ס'איז נאר א שאלה פון אחריות, אבער ס'איז נישטא קיין וועג, יא? אויב ס'וואלט געווען גלייך הקדש, יא, למשל, אקעי, קען נאך אלץ זיין אז ער האט אחריות אויף די הקדש, אפשר איז דא אזא זאך. אין די פריערדיגע הלכה, די הלכה ט', מין איך. איי דאונט נאך, נישט קלאר דאס.

וכן, זאגט דער רמב"ם, **וכן הגוזל את הגוי מחצי שקלו, חצי שקל, ושקלו**, סתם א גנב, איינער איז סתם א גנב און ער האט גענומען יענעמ'ס מחצית השקל און ער האט דאס געגעבן פאר זיך, **יצא**, אז דער גזלן איז יוצא געווען די מצוה פון מחצית השקל, ווייל ער איז דער וואס האט דאס למעשה איבערגעגעבן צו די גבאי, זעט אויס, **וחייב לשלם לבעלים שנים**, און דארף ער צוריקגעבן פאר די בעלים, דארף ער צאלן אזוי ווי דער דין גנב, ער דארף צאלן כפל, **או להוסיף חומש**, אדער אויב איז ער א גזלן און ער האט געלייגט, דעמאלטס באצאלט מען קרן וחומש. דא הייסט ער נאר א גנב.

יא, ס'איז געווען הלכות גזילות פון זיין חבר. יא, ס'איז נישט מועל געווען פון הקדש? ניין, זיכער נישט. ער האט סתם גע'גנב'עט פון די חבר. ער האט סתם גע'גנב'עט פון די חבר.

קשיא: פארוואס איז ער יוצא? מצוה הבאה בעבירה

אבער ס'איז דא א שאלה, ס'איז דא אן אנדערע שאלה. דאס הייסט, לכאורה איז עס אזוי ווי א מצוה הבאה בעבירה, עפעס אזא סארט זאך, דער אייבערשטער איז זיך שונא וגזול בעולה. פארוואס זאגט מען נישט אז ס'זאל נישט יוצא זיין בכלל? ס'איז דאך נישט דיין געלט.

פאר צוויי ריזענס וויל איך פרעגן פארוואס מ'איז יוצא בכלל. קודם כל, ס'איז א מצוה הבאה בעבירה, אונז האבן דאך געלערנט הלכות לולב, ס'איז דא אלעס מצוות וואס מ'איז נישט יוצא אזוי. צווייטנס וויל איך פרעגן, וואס הייסט אז דו האסט נישט געגעבן דיין געלט?

אלא מאי, ס'טייטשט, טאקע ווען ער האט עס געגעבן איז געווען באופן עבירה, אבער די הקדש האט למעשה מזוכ געווען. ס'טייטשט, דא רעדט מען דאך אויך, אם נתנם התרומה וועט טאקע זיין לכאורה די פראבלעם. דו פרעגסט אזוי, אם נתנם התרומה האט ער שוין גענומען איז געווען. ניין, אויב נישט נתנם מתרומה, דעמאלטס קען מען זאגן אז ער דארף באצאלן פאר זיין חבר, און יעצט ליגט אין א הקדש געהעריג צוויי מחצית השקל, ער האט שוין תשובה געטון. רייט, דאס שטייט דאך.

יא, אבער איך זאג, פארוואס ווען ס'איז שוין נתנם מתרומה זאגט מען נישט אז... ניין, נתנם מתרומה מאכט אז ס'איז שוין נישט יענעמ'ס, ס'איז די הקדש בכלל. אז ס'איז נישט געגאנגען פון א חבר אז ס'איז די הקדש.

רייט, אבער פארוואס זאל מען נישט זאגן אז אויסער וואס ער דארף געבן מעילה, דארף ער נאך געבן א... דארף ער נאך געבן א מחצית השקל ווייל דאס וואס ער האט געגעבן איז געווען א מצוה הבאה בעבירה. אה, ניין, ס'איז משמע דארט אז ער האט יוצא געווען, רייט? וויאזוי קען זיין?

קשיא: ווי קענען צוויי מענטשן יוצא זיין מיט איין מחצית השקל?

ס'האט פארלוירן, ער האט נאר באקומען איין שקל? ס'איז טאקע פאני, די לשון "וכן" איז משמע אז אויך די פריער, אפשר נישט, אפשר די ערשטע האט נישט געגעבן. ניין, פארוואס ווען דער חבר ווערט געוואויר אז יענער איז געגאנגען, דארף דער חבר גיין געבן מחצית השקל? ניין, ס'איז שוין געווען מחצית השקל, מ'האט שוין תורם געווען אויף דעם. פארוואס? ער האט שוין יוצא געווען, ער האט שוין געברענגט א קרבן פון זיין מחצית השקל, ניין? סאו דארף ער... דאס הייסט, דער גנב דארף זיכער נאכאמאל געבן נאך א מחצית השקל.

חבר, ער האט נישט גע'גנב'עט פון די הקדש ארויס. אבער וויבאלד מ'האט שוין תורה געווען, די תורה האט מקדיש געווען. אבער אנדערש, אויב ער געט יא, אפשר יא ווערט עס העקליש בשעת ס'קומט אן צו די גזירה. I'm not sure. דו פארשטייסט? איך ווייס נישט די בעיסיק...

מ'זאגט אזוי, אין די מינוט דער חבר האט גענומען א מחצית השקל און ער האט געזאגט דאס זאל זיין א מחצית השקל און ער האט אים איבערגעגעבן, און אין דעם בית המקדש האט מען אין יענע צייט שוין מקריב געווען א קרבן. און אויף וועמענס חשבון האט מען מקריב געווען א קרבן? צווישן גאנץ כלל ישראל האט מען אויך מקריב געווען פאר דעם ערשטן איד, פאר דעם ראובן. און ווען שמעון האט עס גע'גנב'עט, האט ער גע'גנב'עט פון הקדש, ווייל הקדש האט שוין אזוי ווי אויסגעלייגט אויף דעם חשבון פון דעם שקל. האט ער מועל געווען בהקדש.

יא, איך וועל דיר זאגן גראדע, דאס ווארט "אויסגעלייגט" מאכט עס סאונדן פאני. איך וואלט געזאגט, ס'איז שוין געווארן קדוש, ווייל קדוש ווערט עס בשעת די תרומה. דא איז דא א חידוש אז ס'ווערט אפילו אויף די עומד לבוא, נישט נאר אויף דאס וואס איז שוין דא. ס'ווערט שוין... אבער ס'זעט אויס אז... אזוי טראכט איך, אז די לשכה, עפעס זעט אויס אז אלעס וואס ליגט אין די לשכה פאר די תרומה איז נאכנישט ממש הקדש. דאס הייסט, מען נעמט עס צוזאם, מען ווייסט נישט פונקט. פארשטייט וואס איך זאג? איך האב די סאונד. אפשר בין איך נישט זיכער, אבער אפשר איז דא אנדערע... ניין, ניין, איך בין נישט... איך בין נישט עקזיסטענט נישט יעצט. א גוטן פירער. ווער קאלט מיך?

דער רמב"ם'ס ביאור: די הנאה פון מעילה

ס'זעט עפעס אויס אז די תרומה מאכט עפעס. איז ממילא קומט אויס אז דו גנב'סט שוין פון א זאך וואס איז שוין אין הקדש. **ונמצא זה הציל את עצמו בממון ההקדש ונהנה בזה השקל**. וואס טייטשט? דער רמב"ם איז מסביר, און פשט אין משניות ברענגט ער אראפ, אז די עצם געבן די מצות מחצית השקל אליין איז נאר א מצוה, און א מצוה האט נישט קיין הנאה. אבער דאס אז ער האט זיך געשפארט אז מ'זאל אים גיין ממשכן זיין, מ'זאל צונעמען זאכן פון זיין הויז, איז דאך זיכער א הנאה. און דאס איז די מעילה. דאס איז אזוי ווי מ'האט שוין תורם געווען.

הלכה י' (המשך) – גזול מחצית השקל פון חבריו

דער רמב"ם'ס ווערטער: וכן הגוזל את חבריו מחצי שקלו ושקלו – יצא, וחייב לשלם לבעלים שנים, או להוסיף חומש.

זיין חבר דארף נישט ברענגען נאכאמאל מחצית השקל, ווייל ער האט שוין געגעבן. ער האט גענוצט געלט וואס איז שוין מחצית השקל. פאר צוויי סיבות איז עס שוין מחצית השקל: ווייל דער חבר האט שוין תורם געווען, און ווייל די לשכה האט שוין תורם געווען על חשבון פון דעם שקל. סאו דאס מאכט עס קודש. ער האט מועל געווען מיט דעם אז ער האט זיך געשפארט די ממשכנין אותו.

"ואם לא נתרמה התרומה", אויב אבער האט מען נאך נישט, די לשכה האט נאך נישט תורם געווען, ס'איז נאך פארדעם, "לא מעל", ווייל ס'איז נאך נישט אינגאנצן הקדש. ס'איז בכלל נישט.

פארוואס איז נישט אינגאנצן? ווייל דו פסק'נסט אז ס'איז געגעבן געווארן פון הקדש? ניין, דו גייסט אז ס'איז געגעבן ווערט עס נאר ביי די תרומה. אזוי זעט מיר אויס אין די הלכה. איך ווייס נישט, איז דא אנדערע הלכות וואס איז א סתירה צו דאס?

ווייל קוק וואס זאגט ער: "וחייב ליתן לחבירו חצי שקל". דו דארפט אים צוריקצאלן, ס'איז ער גנב'עט. די שאלה איז ווייטער, פון וועם האסטו גנב'עט? האסטו גנב'עט פון הקדש, ביסטו א מועל. האסטו גנב'עט פון דיין חבר, וועסטו צאלן א האלבן שקל פאר דיין חבר.

דו זעסט ערגעץ אז מ'זעט אז בשעת הפרשה ווערט עס שוין הקדש? אלע ענינים פון הקדש, אויף די מינוט מ'האט עס מקדש געווען, "אמרתה לגבוה מסורה להדיוט". אבער די מקדש זיין... אפשר די מקדש זיין איז... יא, איך

יא, אזוי קומט מיר אויס אפשר... לאמיר זען טאקע דארטן די הלכה און טראכטן וועגן... אין די ענד, רייט? סוף פון די הלכה. אקעי. י"א.

דער רמב"ם'ס ווערטער: הנותן מחצית השקל מן ההקדש.

געלט וואס ער האט שוין מקדיש געווען. ער האט מקדיש געווען געלט פאר, לאמיר זאגן, צו ברענגען א קרבן אדער פאר סיי וועלכע הקדש. און ער איז געגאנגען און ער האט געגעבן פון דעם מחצית השקל. איז פשוט אז ער האט גע'גב'עט פון הקדש, ווייל ער וואלט געדארפט יעצט געבן זיין אייגענע מחצית השקל. ער איז געגאנגען און ער האט גענומען פון די הקדש געלט מחצית השקל, ונתרמה התרומה, מ'האט שוין תורם געווען תרומה. איז נאכאמאל די זעלבע הלכה, כשיסתפק ממנו.

פארוואס "כשיסתפק ממנו"?

וואס טייטש כשיסתפק ממנו? ווען מ'גייט ברענגען א קרבן, און די הקדש גייט ברענגען א קרבן. וואס חייב במעילה גייט ער ווערן מחיב במעילה, ווייל... ווייל ער האט גענוצט הקדש געלט זיך צו ארויסדרייען פון די משכון זאך, אזוי ווי פריער.

אינטערעסאנט, פארוואס פעלט נאך אויס די ווארט שיסתפק ממנו? פארוואס איז נישט גענוג די נתרמה התרומה אליין? די נתרמה התרומה זאגט אז דעמאלטס איז די געלט וואס דו האסט תורם געווען געווארן מחצית השקל. אזוי ברענגט ער, ווי לאנג ס'איז נאר געלט וואס איז א חלק הקדש, ס'איז דא אפשר א חלק, אבער ס'הייסט נישט מעילה, ס'ליגט דאך די געלט, ס'ליגט דאך די געלט אין לשכה. אדער אפילו נאך די תרומה האט מען געקויפט א קרבן, האט מען עס אוועקגענומען פון וואטעווער אנדערע הקדש וואס דאס וואלט ווען געקענט זיין, און יעצט איז געווארן א מחצית השקל א בהמה. סא יעצט האט ער מועל געווען.

הערה וועגן מצוה הבאה בעבירה

אה, זעסטו די אויבערשטע הערה, מ'רעדט וועגן די מצוה הבאה בעבירה. יא, יא, איך האב געזען פון דארט, באט ער האט נישט פארענטפערט מיין קשיא. ס'איז נישט קלאר. יא יא. ווייטער. אהא.

הלכה י"א (המשך) — נתנו ממעות מעשר שני

דער רמב"ם'ס ווערטער: נתנו ממעות מעשר שני.

וואס טוט זיך אז א מענטש האט גענומען פון געלט וואס ער האט פון מעשר שני וואס ער איז תורם געווען? מעשר שני געלט עסט מען אין ירושלים, און ער האט גענומען פון דעם אביסל פאר הקדש, פאר'ן מחצית השקל. אויף דעם איז יא דא אן עצה, אויף דא איז ער נישט מועל, נאר מ'קען עס פיקסן. **יאכל כנגדו בירושלים**, ער זאל נעמען אן אנדערע מחצית השקל, ער זאל אזוי ווי צוריקבאצאלן פאר'ן מעשר שני. מ'קען נאך פודה זיין א מעשר שני, סא דאס איז כאילו די פדיון. יא. מ'קען עס נאך פיקסן.

הלכה י"א (המשך) — מדמי שביעית

ס'איז די זעלבע זאך מיט די מעשר שביעית, די זעלבע זאך, אויב האט ער גענומען פון געלט וואס איז קדוש בקדושת שביעית, געלט למשל וואס מ'האט... וואס געלט פון ספיחי שביעית אדער אזא זאך. ער זאגט, מ'האט מיט דעם געקויפט פירות שביעית, און די געלט באקומט די קדושה. שביעית איז תופס דמיו. איז אויך די זעלבע זאך, ס'איז נישט דא אויף דעם קיין מעילה,

הלכה י"א (המשך) — מפריש ממעות שביעית ועיר הנדחת

אבער וואס דען? ער איז יעצט חייב פאר שביעית, ער האט אוועקגענומען פון געלט פון שביעית. קען ער ווייטער איבערטוישן, יא? **"יאכל כנגדו בקדושת שביעית"**, די זעלבע אמאונט וואס ער האט אויסגעגעבן פאר מחצית השקל, און עסן דאס אזוי ווי צוריק פודה זיין, צוריק משלים זיין פאר שביעית וואס מ'האט גענומען פון שביעית.

אבער **היו של עיר הנדחת**, אויב האט ער גענומען געלט פון עיר הנדחת און געגעבן מחצית השקל, **לא עשה כלום**, האט ער גארנישט אויפגעטון. ער

איז דאנ'ט נאך, מ'דארף וויסן וואס טייטש פון דעם "וכן". דאס הייסט, זיי האבן געזען פריער אז אמאל ווען דער רמב"ם זאגט "וכן", נישט אלעמאל מיינט עס די זעלבע הלכה. דאס הייסט, ס'קען זיין אז די פריערדיגע, איז אוודאי דער משלח האט יוצא געווען, אבער נישט דער גב, וואס איז דאך נאמען א גב? דער גב האט נאר דער משלח יוצא געווען, ער האט בסך הכל נאר געווען טאקע דעם משכון, מ'האט אים נישט משכון געווען, אבער די מצוה האט ער נישט געהאט.

אבער אנדערע זאגן אז יא, ער זאגט אז דאך פירוש א מענטש, ער זאגט אז ער זאגט יא יוצא. אויף דעם פרעגט א קשיא, אז ער האט געזאגט א תירוץ, מצוה לאו ליהנות ניתנה, יא? איז משמע אז ער האט יא יוצא געווען. איז וויאזוי קען זיין צוויי מענטשן האבן יוצא געווען מיט איין מחצית השקל? ס'איז זייער פאני.

הסבר: דער שליח איז ווי א שומר

אלא מיינט צו זאגן אז דער מענטש הייסט אזוי ווי א שליח, א שומר חנם. מ'האט דאך געלערנט אז מי שגאולה גזרה איז דער משלח חייב. יא? אזוי האט מען עס געלערנט? נו, ווי... די פריערדיגע הלכה, לאמיר צוריקגיין די פריערדיגע הלכה. די פריערדיגע הלכה שטייט, פריערדיגע צוויי הלכות, יא? שלחו... דאס איז דאך נישט קיין בני יהודים, דאס איז איין מענטש. מ'האט געשיקט א שליח, איז די הלכה אז ווי לאנג איז השם החנם, איז ער נשבר ונפטר, און ער דארף צו געבן נאכאמאל. ער האט נישט יוצא געווען, רייט? שם השכר זענען זיי פטור, אבער דאס איז שוין גענוג. דאס הייסט שוין אז... ס'הייסט, שם השכר איז ער חייב. איך שלא יהיה, דארפט אנקומען וויל די גובע, רייט?

באט דא איז א שם החנם, לאמיר זאגן, אפילו שם השכר, און ער האט אליינס די גב, איך שלא יהיה, דארף ער צאלן, אבער זיי זענען נישט יוצא געווען. אזוי שטייט אין די פריערדיגע הלכה. איי, סא קומט אויס אז די הלכה איז א פרט אין די פריערדיגע הלכה. פריערדיגע אלפים האבן געשטאנען אז די שלעכט דארף ברענגען, ווערט עס שוין די שומר'ס דיין באופן ווען... רייט.

חידוש: דער גב איז אויך מועל

און טאקע, דא לערנט מען אז ס'מאכט זיך אמאל אז די גב, וואס ווערט די גב איז. למשל, יענער גב, לאמיר זאגן נישט די שומר איז א גב, ס'איז געווען א גניבה אבידה, שם זכר איז חייב, וואטעווער ס'איז, אדער א שם מכינה וואס ער איז פטור, יענער גב איז אויך א מוהל אויב מ'האט שוין תורם געווען. נייע זאך. חוץ דעם וואס ער איז א גב, איז ער אויך א מוהל בכדי. אזוי זעט אויס אויף די מפרשים פון...

אויף דעם האט ער געזאגט די תירוץ אז עפעס מצוות לאו ליהנות ניתנו, איך ווייס נישט. ניין, דאס וואלט נישט געהאלפן פאר מצוה הבאה בעבירה. ניין. דאס איז די געלט איז מיאוס, קיין מצוה הבאה בעבירה איז טאקע נאר דירעקט ווען מ'ברענגט אן עולה, שונא גזל בעולה, אבער ס'קען זיין ווען ס'איז נאר געלט וואס מ'איז תורם אויף דעם.

"זו אנושה חייב גלות לעילא, ועל שכללות לן מצוות לאו ליהנות ניתנו". איך כאפ טאקע נישט. דאס הייסט, ער איז משמע אויף די רמב"ם אז ער האט יוצא געווען די מצוה, און די פריערדיגע, די משלח, דארף טאקע ברענגען נאכאמאל. ער זאגט א תירוץ, מצוות לאו ליהנות ניתנו.

אקעי, איך מיינ אז די קשיא פון מצוה הבאה בעבירה וועלן מיר אונז קענען אויסקלארן שפעטער, ווי ס'שטייט ווען מ'האט געטון אנדערע עבירות, מ'האט געגעבן מחצית השקל פון געלט וואס איז שוין הקדש, אדער פון עיר הנדחת, לאמיר זען דארטן. אקעי, אמת.

מסקנא: דער משלח דארף ברענגען נאכאמאל

בכלל, דא איז יא משמע אז די משלח דארף מען ברענגען נאכאמאל, ווייל ס'איז נישט געווען קיין שומר שכר וואס איז געווען א גניבה. און עס כל זאת, דער שליח איז מועל. אקעי. י"א?

הלכה י"א — נתנו מן ההקדש

שטארבן, ס'איז נישט קיין פאלה. ס'איז דא א דין אז דער ציבור אינו מתים. ס'טייטשט, דו זעסט? ווען ס'קומט שוין אן צו די יד גזב, הייסט עס שוין ווי א חלק פון די ציבור. דער ציבור לעבט. און פאר ס'איז אנגעקומען צו די גזב, דו ביסטו דער אינדיווידזשועל וואס איז נעבעך געווען א שלימזל און געשטארבן. איז דיין געלט ארויס פון די עקוויזשאן.

איז וואס טוט מען מיט די געלט? **יפול הנדבה**. מ'נעמט עס נישט צוריק. מ'מאכט מיט דעם קרבנות נדבה. מ'נעמט עס נישט צוריק פאר די יורשים אדער עפעס, נאר... דאס גייט אין די פושקע וואס גייט פאר קרבנות נדבה.

און דער רמב"ם איז מסביר, וואס טייטש נדבה? מפני... א מינוט, שוין פארדעם. זאגט דער רמב"ם, מותר שקלים... שפעטער גייט ער זאגן דאס, יא. פארדעם, זאגט ער די משנה, ס'איז דא הלכה י"ג. אבער נדבה מיינט... וואו בין איך דא? הלכה י"ג. נדבה מיינט בעסיקלי אז מ'איז מקריב דעם... נישט קרבן ציבור וואס איז מחויב, נאר די עקסטערע עולות, דאס הייסט קיץ המזבח, וואס מ'איז מקריב ווען ס'איז דא ווייניג קרבנות אויף די מזבח, ברענגט מען עקסטערע עולות פון די נדבה געלט.

הלכה י"ג: הלוקח מעות לשקלו

וואס טוט זיך אזא הלכה? מיר האבן געלערנט פריער, **"ולקחת מעות בידך"**, מ'געבט אויף איין מאל א גאנצע שקל, אזוי ווי די הלכה פון מחצית השקל, מ'געבט א גאנצע. סאו דער מענטש זאמלט צוזאמען פון זיין געלט, ער זאמלט זיך אן א באנטש קוואדערס, ער האט גענומען א זילבערנע דאלער, וואסעווער ס'איז. ער נעמט **מעות בידו, ואומר "אלו לשקלי"**, אז דאס זאל גיין פאר מיין שקל.

אדער אן אנדערע פאל, אז ער האט זיך ביי זיך א קליינע פושקע, און ער זאמלט צוזאם צוביסלעך פרוטה פרוטה מצטרפת ביז ער וועט האבן פאר א שקל. אבער **כשהתחיל ללקט**, ווען ער האט אנגעהויבן צו זאמלען, האט ער שוין געזאגט **"הריני מלקט מעות לשקלי"**.

וואלט א מענטש געקענט טראכטן אז יעדע מאל ווען ער האט אריינגעלייגט געלט אין די פושקע, האט ער עס געגעבן פאר מחצית השקל, און יעצט דארף עס האבן א קדושה פון מחצית השקל. זאגט די הלכה, נישט אזוי, **אפילו ליקט מלא כיס**, ער האט צוזאמגענומען א מלא כיס מער ווי מחצית השקל, איז **נותן בהם חצי שקל שהוא חייב**, ער געבט ער נאר די חצי שקל וואס ער איז חייב, **והשאר חולין**, די איבעריגע איז חולין, **שמותר השקלים חולין**, דאס בלייבט איבער פון מחצית השקל וואס ער האט מפריש געווען.

איך מיינ אז ס'איז זייער ענליך צו דעם וואס מ'האט פריער געלערנט, אז ווען מ'איז מפריש עפעס בטעות, דער מענטש האט דאך מפריש געווען ווייל ער האט נישט געוואוסט אז ער האט אנגעהויבן, אבער א גאנצע צייט האט ער אריינגעלייגט קליינגעלט צו קענען האבן מאכן א שקל.

נא, לאמיר פארשטיין. ס'איז דא א זאך וואס הייסט מותר חטאת, יא? וואס מ'האט געלערנט פריער ביי די דרייצן שופרות. אז איינער האט מפריש געווען פון זיין חטאת צוואנציק דאלער, קומט אויס אז א חטאת קאסט ניינצן דאלער, קען ער נישט נוצן די דאלער פאר חולין.

ס'איז זייער אנדערש, ווייל דער מענטש מוז נישט וויסן וואס ס'קאסט יעצט א קרבן אין ירושלים, ווייל מחצית השקל איז דאך א סכום מסוים. אקעי, זייער גוט. סאו דאס איז דער חילוק, אזוי זאגט ער פון דעם. אז א מחצית השקל איז א דבר שיש לו קצבה, דאס הייסט, מ'מיינט פונקטליך. ווען דו ביסט מקדיש פאר א בהמה, קען דאך זיין די בהמה גייט קאסטן מער, ס'איז געלונגען, היינט איז אראפ די פרייז פון בהמות, בלייבט אים געלט מיט קדושת דמים.

אבער מותר שקלים, א שקל איז א האלבער שקל, ממילא בלייבט די איבעריגע אזוי ווי א טעות, בלייבט עס אזוי ווי די הלכה ווי פריער, אז איינער טוט עפעס מקדיש זיין בטעות. זיין טעות איז, ער האט זיך פאררעכנט, ער האט אריינגעלייגט צופיל געלט אין די פושקע, ער האט נישט געקוקט יעדע מאל.

האט נאכנישט געגעבן קיין מחצית השקל, ער דארף משלים זיין מחצית השקל.

פארוואס? ווייל געלט פון עיר הנדחת איז אזוי ווי... ווייל ס'איז עומד לשריפה, קוקן מיר עס אן ווי ס'איז שוין שרוף, און ס'האט נישט קיין שיעור מחצית השקל.

אינטערעסאנט, די מחצית השקל איז דאך א שיעור, יא? א מחצית השקל, א האלבע שקל. ס'איז אן אינטערעסאנטע זאך, ווייל למעשה דער הקדש נוצט די געלט. יא, די געלט איז אריינגעפארן, ס'איז געווארן בטל ברוב, און דער הקדש נוצט עס. אבער אין דין, אין לאנדישע בליק, האט ער נישט געגעבן קיין מחצית השקל, ער האט געגעבן א זאך וואס איז עומד לשרוף.

יא, מסכים, דער הקדש... מחצית השקל איז כדי אז דער הקדש זאל האבן געלט, אבער די מצווה איז אז דו זאלסט געבן, ס'דארף קומען פון דיין געלט, און דאס איז נישט דיין געלט, דאס איז נישט גארנישט. יא.

הלכה י"ב: המפריש שקלו בטעות

אקעי. די רמב"ם ווייטער, **המפריש שקלו... ניין**, יא, אן אנדערע הלכה. סאו ביז יעצט האבן מיר געלערנט ווען ס'איז גניבה און אזוי ווייטער. יעצט לערנען מיר ווען א מענטש מיינט אז ער איז חייב במחצית השקל, ער מאכט א טעות. ער האט נישט געדענקט למשל אז ער האט שוין געגעבן מחצית השקל, אדער ער ווייסט נישט אז ער איז פטור, ער ווייסט אז ער איז א... **וסבר שהוא חייב**, ער מיינט אז ער איז חייב במחצית השקל, **ונמצא שאינו חייב**, שטעלט זיך ארויס אז ער איז נישט חייב במחצית השקל. למשל, די גרינגסטע איז אז ער האט סתם שוין געגעבן.

זאלסטו נישט מיינען אז ס'איז יעצט געווארן עניוועי קודש ווייל ער האט עס מפריש געווען. איז די הלכה **לא קדש**, ווייל ווען מ'איז עפעס מקדיש בטעות הייסט עס נישט קיין הקדש. ווען מ'טוט בטעות איז בטל.

די זעלבע זאך, **הפריש שנים**. נישט די זעלבע זאך. וואס איז די הלכה אזוי? **הפריש שנים**, ער האט מפריש געווען צוויי מחצית השקל. ווייל ער האט געמיינט למשל אז ער דארף געבן אויך פאר זיין ווייב, אדער איך ווייס פארוואס. אדער אז ער מיינט אז ער האט נישט געגעבן פאר א יאר, ער דארף יעצט געבן פאר צוויי יאר. ס'שטעלט זיך ארויס **שאינו חייב אלא אחד**.

איז אזוי, **אם בזה אחר זה**, אויב האט ער געגעבן איינס און נאכדעם נאך איינס, ס'איז טייטש די נייע, די ערשטע האט ער געגעבן פאר זיין חיוב פון די יאר, און איינס האט ער געגעבן משלים זיין אן אלטע. איז **ואחריו לא קדוש**, ווייל ס'איז געווען מקדיש בטעות.

אבער ווען **בעת אחר זה** האט ער געגעבן ביידע אויפאמאל, איז דעמאלטס זאגט מען נישט אז איינס ווערט חולין, ווייל ס'איז נישט דא קיין, אפשר זאגט מען נישט אין אזא פאל יש ברירה אדער וואס, נאר היות ביידע האבן א ספק אז זיי זענען אין קודש, איז די ערשטע גייט פאר די כיפה פון די נייע שקלים, ווייל שני הייסט מותר שקלים. די צווייטע מספק גייט אריין אין די דין מותר שקלים, אז ס'גייט אויך פאר הקדש מיט אנדערע הלכות, מ'זאל עס גובר'ן אן אנדערע צייט, און אזוי ווייטער.

יא, ס'איז נישט קלאר וואס טייטש מותר שקלים. דער ראב"ד איז מחולק אויף די הלכה, אדער דער ראב"ד זאגט ניין. **לאחת חולין**. וואס האט ער גלייך נישט אין די זאך אז... וואסעווער דער רבי האט נישט קיין בראנען אויף אים, מ'קען נישט זאגן ברירה אדער אפשר לצמצם. נישט קלאר. ווייטער, אפשר לצמצם זאגט מען שפעטער.

הפרש כלי המת. וואס טוט זיך אזא זאך? א מענטש האט אים אפריש געווען די שקל, און נאכדעם געשטארבן נאך פאר ס'איז אנגעקומען צו וואס ס'דארף אנקומען. איז ער פטור כאילו, ווייל א מת איז פטור. יא, א מת איז פטור פון כל התורה קריירה, און אויך פון די קרבנות אויף זיין געלט.

סאו בכלל, יעדע יאר שטארבן אידן און מ'ברענגט קרבנות אויף זיי. נו, דאס איז די חידוש נאר פאר ס'איז געקומען צו די גזבות. סתם אזוי, מענטשן

הלכה י"ד: מעות שנמצאו בין תיבה לתיבה

זייער גוט. זאגט דער רמב"ם ווייטער, יעצט גייען מיר לערנען, עד כאן האבן מיר געלערנט וועגן די מענטשן וואס זענען מפרש, יעצט גייען מיר טרעפן וועגן הלכות על פי מציאות, בעיסיקלי, רייט? ווען מ'טרעפט געלט, און מ'ווייסט נישט... מ'טרעפט געלט פאר די מחצית השקל עריע, ווי די גבאים נעמען צוזאם מחצית השקל. וויאזוי ווייסט מען אויב ס'איז א מחצית השקל?

מעות שנמצאו, אונז האבן מיר געלערנט אז ס'איז דא ביי יעדע שולחן איז דא אפאר קעסטלעך, ס'איז דא א קעסטל פאר מחצית השקל, און ס'איז דא א קעסטל פאר אן אנדערע נדבה פאר הקדש. וואס טוט זיך **מעות שנמצאו בין תיבה של שקלים ובין תיבה של נדבה**? ס'ליגט צווישן די צוויי פושקעס. גייט מען נאך די קרוב. **קרוב לשקלים**, האבן אונז אן אומדאן אז ס'איז געפאלן פון די נאנטע פושקע, אז דער מענטש האט עס געמיינט אריינצולייגן אין די פושקע און ס'איז ארויסגעפאלן, **יפלו לשקלים. קרוב לנדבה, יפלו לנדבה**.

וואס טוט זיך **מחצה למחצה**? וואס טוט מען אזא פאל? ס'איז א ספק השקול, אונז ווייסן נישט ביי וועלכע. וואס זאל מען ענדערש טון? זאגט דער רמב"ם אזא חידוש: מ'זאל עס ענדערש געבן לנדבה. פארוואס? ווייל די נדבה איז א גרעסערע לעוועל פון קודש, ס'גייט פאר א גרעסערע צוועק.

פארוואס? קענסטו זאגן אז ס'איז מער מצומצם. דאס הייסט, בכלל נדבה שקלים ולא בכלל שקלים נדבה. פארוואס? **מפני שנדבה כולה עולות לאישים**. נדבה גייט פאר עולה, וואס איז אינגאנצן לאישים, מ'פארברענט עס אינגאנצן, און מ'האט נישט הנאה דערפון. **ואילו שקלים מסתפקין בהם עולות ודברים אחרים**. פון די שקלים נעמט מען אויך עולות און אויך דברים אחרים, שלמים, ס'איז אן אנדערע קרבנות פון וואס די... נישט געווענליכע שלמים, אבער סארטן קרבנות, שלמי ציבור, יא, וואס די כהנים עסן יא דערפון.

סא אונז קענען מיר נישט... אונז דארפן מיר גיין לחומרא, ווייל אויב וואלט מען ווען גענומען עפעס, אפשר איז נדבה, און נדבה איז הייליגער ווי דעם, די כהנים עסן נישט דערפון, און ס'גייט אינגאנצן לגבוה. ממילא גייט מען דא לחומרא, אז מ'געט עס לנדבה.

דיסקוסיע: האט דער מענטש וואס האט געטרייט צו געבן מחצית השקל יא יוצא?

וחיים, און זאגן זיך נישט פאר דעם אז כאילו דער מענטש וואס אפשר האט געטרייט צו געבן מחצית השקל, זיין מחצית השקל קומט נאך אלץ אן. אויך איז מען האט שוין געווען געווען. יא, און אויך איז די נדבה דאך אויך. אמאל איז דא מחצית השקל וואס גייט צו נדבה, איז מחצית השקל נישט קעגן נדבה. איך מיינ אז מ'וועט זען באלד, איז דא אמאל וואס מחצית השקל איז אויך נדבה.

הלכה טו: כל המעות הנמצאים בין כל תיבה ותיבה

זאגט דער רמב"ם, ווחיים, **כל המעות הנמצאים בין כל תיבה ותיבה**. די זעלבע הלכה וועט זיין ביי יעדע סארט צדקה? דאס שטייט ביי בין כל תיבות ביי אלע אנדערע תיבות? אדער ער מיינט דא אין די לשכה? עני צור, יא, באופן כלום. צווישן עני צוויי פושקעס.

די דרייצן פושקעס אין בית המקדש, נישט ביי די שולחן עיר. קודם האט מען געלערנט פון די צוויי. שולחן עיר האט די אפשען פון צוויי, אבער ביי די בית המקדש איז דאך געווען מערערע. שולחן עיר האט אויך פריער געלערנט. יא, ביי די ווערטער, דער שולחן עיר האט נישט פון נדבה, רייט? ער האט נאר פון שיק לשנה זו און שיק לשנה שעבר, איך געדענק. יא? אנהייב פרק ב'.

סא נדבה מוז שוין זיין בית המקדש, און ס'איז דא דרייצן, ס'איז דא די גאנצע ליסט. ניין, אבער דאס וואס מ'רופט שירי לשקה געבט מען אויך פאר אנדערע צוועקן. בסדר, וואס קומט אריין שירי לשקה יעצט? ניין, די צווייטע שולחן, די צוויי פושקעס, איינס איז... איז איין גוט. אמת, שקלים

פאר די זעלבע שקלים. איך בין מסכים, ס'קען זיין די זעלבע שאלה דארט. אקעי.

סא דא רעדט מען היינט פון די ערי פון די אר הבית, וואס איז דא פושקעס פאר נדבה. ס'איז דא דרייצן פושקעס, איז יעדער איינער סארט. און אויב מ'קען א קולב צום בין תיבה לתיבה, גייט מען אייביג נאך די קרוב. אויב ס'איז מחצה למחצה, איז **אם בין עצה מלא לבנו נמצאו...** אויב ליגט עס צווישן די פושקע וואס גייט פאר א קרבן עצים און די פושקע וואס גייט פאר לבנה, **יפנו ללבנה**, מ'גייט אייביג לחומרא.

לבנה איז א העכערע מדרגה, ווייל עצים איז נישט די עצה אליין א קרבן, די עצים איז געמאכט צו פארברענען די פלייש. אבער די לבנה איז אליין א קרבן. די עול לבנה ליגט מען אין די קטרת, מ'לייגט עס אויף די לחם הפנים און אויף די מנחה.

הלכה ט"ו (המשך): מעות שנמצאו בהר הבית

דברי הרמב"ם:

וכל המעות הנמצאות בהר הבית — חולין, שאין הגזבר מוציא מעות מתרומת הלשכה עד שהוא מחללן על הבהמות שלוקח לקרבנות.

פשט הרמב"ם

ווען ס'איז צווישן כנם און גוזלי עולה, די כנם אליין איז עולה און שלמים. יפלו לגוזלי עולה, וואס איז אינגאנצן עולה, וואס איז העכער די מדרגה וואס איז כולו לשמים.

זה הכלל, הולכין אחר הקרוב בכולן, מחצה למחצה — להחמיר.

זאגט דער רמב"ם ווייטער: **וכל המעות הנמצאות בהר הבית — וואס טוט זיך אלע געלט וואס מ'טרעפט אין הר הבית?** באופן כללי, נישט נעבן די תיבות, מ'טרעפט סתם אויף די הר הבית. איז יעצט די שאלה אז אפשר זאל מען חושש זיין אז ס'איז געלט וואס איז ארויסגעפאלן פון א פושקע.

אבער די הלכה איז נישט אזוי, די הלכה איז חולין — אז די געלט איז חולין.

פארוואס? **שאין הגזבר מוציא מעות מתרומת הלשכה**. ווען די גזבר נעמט מעות פון די תרומת הלשכה, עס צו טראגן צו די עזרה צו קויפן בהמות אויף די הר הבית — איז דא די סוחרים בהמות דרייען זיך אויף די הר הבית, און זיי מאכן ביזנעס מיט די גזברי הלשכה — דארף מען נישט חושש זיין אז ס'איז ארויסגעפאלן פון די הענט פון די גזבר, ממילא איז עס קדוש.

פארוואס? ווייל ס'איז שוין חל דעמאלטס. ווייל **שאין הגזבר מוציא מעות מתרומת הלשכה עד שהוא מחללן על הבהמה שלוקח לקרבנות**.

הסבר המעכאניזם

די בהמה וואלט געווארן — ניין, ניין, דאס איז נאר ווייטער. די רגע וואס ער שטייט ביים טיר פון די לשכה, אזוי פארשטיי איך, זאגט דער גזבר אז יעצט קויף איך שוין די געלט. אזוי מאכט ער אזא זאך, אז ס'איז שוין יעצט מחולל — ס'הייסט טוישט זיך שוין יעצט מיט די בהמות די געלט, אז די געלט איז שוין יוצא לחולין, נאך פאר ער קומט אן צו די הר הבית וואו ער נעמט פאקטיש די בהמה. עס איז עפעס אזוי.

קומט אויס אז אין הר הבית איז שוין אלע געלט חולין.

דער ריון טאקע, ער האט מורא אז ס'וועט פארלוירן ווערן, ס'וועט ווערן א פראבלעם, סא ער מאכט זיכער אז מ'לאזט נישט קיין הייליגע געלט אין די הר הבית — מ'קויפט עס שוין פארדעם. רעדט ער אזוי אפ מיט די מוכרי בהמות, אזוי, עפעס אזוי. יא.

טעם תוספות — און די קשיא דערויף

אנדערע זאגן אנדערש, ווייל ס'איז איינער אנדערש. לויט די רמב"ם שטימט עס זייער גוט, אבער תוספות זאגט די טעם ווייל אונז טראכטן אז ס'איז ארויסגעפאלן פון איינער פון די מענטשן וואס דרייען זיך אויף די הר הבית.

און אויף דעם פרעגט תוספות: וואס הייסט רוב? מסתמא גייט מען נאך רוב, רוב טאר זיך נישט קיין מענטשן. לכאורה אויף די הר הבית זענען אויך

די בעק פעק, וואטעווער. איך ווייס נישט פונקט וואס איז געווען אין די צייטן.

ראה פון דער משנה אין שקלים

און ס'שטייט אין די — ניין, סוחרים בהמה, אה, זעסט? דאס איז די משנה אין שקלים. שטייט: **מה שנמצא לפני סוחרים בהמה — מעשר, ובהר הבית — חולין.**

דאס הייסט, ס'איז דא סוחרים בהמה שבהר הבית? דאס דארף מען טשעקן. אזוי זעט אויס אז ס'איז יא געווען סוחרים אין די הר הבית.

איך ווייס נישט, ס'איז צוויי זאכן. **מה שנמצא לפני סוחרים בהמה** איז איין זאך, און **מה שנמצא בהר הבית** — אבער יא, אבער ער זאגט — פארוואס האט איך איינגעפאלן דאס וועגן דאס? ווייל ס'שטייט דאך דא אז די גזבר איז שוין דעמאלטס מוציא.

ניין, ניין, ניין.

בקיזור, א מעשה: מען טרעפט געלט אין הר הבית. דאס איז דער פאקט. איבעראל דרייט זיך געלט. וויאזוי דרייט זיך אידן דרייען זיך געלט? מען טרעפט יעדער און אסאך געלט. שוין.

געוואלדיג. מיר האבן געענדיגט פרק ג'.

געווען די סוחרים בהמות וואס האבן פארקויפט אויף די הר הבית בהמות פאר די אידן, און זיי האבן זיך זיכער געהאלטן געלט.

און אויך ווען די געלט — וואס מ'זאגט מ'טאר נישט ארויפגיין אויפן הר הבית מיט געלט — מיינט נישט די געלט וואס ער דארף יעצט צו קויפן א בהמה. אבער לכל הפחות אז מ'האט געקויפט די בהמה אינדרויסן פון ירושלים, האט מען געקויפט די בהמות.

דיון: "לא יכנס להר הבית במעות"

ער ברענגט א דבר פשוט: עס שטייט אין די משנה אין ברכות אז **מען גייט נישט אין הר הבית במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל רגליו**. אבער ס'מיינט נישט אז מען טאר נישט נאר קיין געלט אין טאש. ס'מיינט עפעס א וועג, עפעס א וועלטלעכע וועג.

איך ווייס נישט, קען זיין ס'שטייט ערגעץ — צו די סוחרים הבהמות וואס האבן פארקויפט בהמות פאר די אידן האבן פארקויפט אויף די הר הבית אדער אינדרויסן פון די הר הבית?

אויף די הר הבית איז זיכער אז מען דארף מיטנעמען געלט צו קויפן קרבנות. איך דארף נאר — אבער איך מיינ אז ס'איז פשוט אז ס'איז נישט קיין איסור צו גיין מיט געלט אין טאשן פאר הר הבית. ס'מיינט אז מ'ברענגט נישט מיט